

Voorstel Audit Quality Indicators

Datum: 29 december 2021

Inhoud

1.	Inleiding	3
1.1	Opmerkingen vooraf	4
1.2	Leeswijzer	5
2.	AQI's	6
2.1	Totstandkoming	6
2.2	Dashboard	8
2.3	Kwaliteitsindicatoren	9
2.4	Kengetallen accountantsorganisatie	15
3.	Toelichting AQI's voor gebruikers van de jaarrekening	17
3.1	Niveau 1 – controleopdracht	17
3.2	Niveau 2 - kwaliteitsbeheersingssysteem	20
3.3	Niveau 3 - context	22
3.4	Niveau: Keten	25
	Bijlage 1 – Additionele toelichting AQI's voor accountantsorganisaties	27
	Bijlage 2 – Toelichting kengetallen accountantsorganisatie	44
	Bijlage 3 – Deelnemers werkgroepen	48

1. Inleiding

Tot op heden is er slechts beperkt inzicht in de kwaliteit van een jaarrekeningcontrole.¹ Dit komt doordat er door accountants en accountantsorganisaties niet, of niet eenduidig, gerapporteerd wordt over parameters die betrekking hebben op kwaliteit. Dat laatste is, zoals de Commissie toekomst accountancysector (Cta) ook al constateerde, opmerkelijk voor een sector die transparantie hoog in het vaandel heeft staan. De Cta beveelt dan ook aan om audit quality indicators (AQI's) voor de Nederlandse accountancypraktijk vast te stellen. Hierbij dient rekening gehouden te worden met het feit dat dé definitie van auditkwaliteit niet bestaat, deze is afhankelijk vanuit welk perspectief dit beschouwd wordt en omvat vele verschillende facetten.

Het kabinet heeft de aanbeveling voor het opstellen van AQI's overgenomen, waarbij de minister van Financiën de Kwartiermakers Toekomst Accountancysector (de Kwartiermakers) heeft gevraagd om "ter uitvoering van de kabinetsreactie, zorg te dragen voor de opstelling van audit quality indicators en het geven van een oordeel over de juridische verankering daarvan."² Voor u ligt het voorstel van de Kwartiermakers over hoe een dergelijke set van AQI's, te publiceren op een publiek toegankelijk dashboard, eruit zou kunnen zien. De wettelijke controle en accountantsorganisaties met een Wta-vergunning, zijn daarbij de focus van de Kwartiermakers geweest. Ten aanzien van de juridische verankering van de AQI's hebben de Kwartiermakers reeds hun advies aan het ministerie van Financiën overgebracht.

Verscheidende, divers samengestelde werkgroepen bestaande uit zowel accountants, gebruikers van de jaarrekening als toezichthouders, hebben de Kwartiermakers ondersteund bij deze taak. De Kwartiermakers zijn de deelnemers aan deze werkgroepen zeer erkentelijk en willen bij dezen met name ook de deelnemers van de werkgroep voor de tweede fase, Arnout van Kempen, Ivan Hagenbeek, Martijn van Opijnen, Maayke Slot, Janneke Timmers en Arnout Traas hartelijk danken voor hun inspanningen om tot een set van AQI's te komen die de gebruiker van de jaarrekening inzicht biedt in de kwaliteit van de accountantscontrole. Zonder hun inbreng en die van de andere werkgroepen hadden de Kwartiermakers niet een dergelijke prestatie op deze termijn kunnen realiseren. Daarbij is het een bewuste keuze geweest om niet de accountantsorganisaties zelf te vragen om de Kwartiermakers te ondersteunen bij het identificeren van de geschikte parameters, maar daarvoor in de plaats te kiezen voor individuen die op persoonlijke titel, met kennis en ervaring in de hele keten betrokken zijn bij de jaarrekening. Op die manier is getracht om zoveel mogelijk het vrije denken over wat de set van AQI's zou moeten zijn te stimuleren en zo min mogelijk te denken in reeds bestaande AQI's binnen de eigen organisatie of welke data wel of niet eenvoudig uit de bestaande informatiesystemen gehaald kunnen worden.

Een conceptversie van dit document is van 8 juli t/m 19 september 2021 openbaar geconsulteerd.³ Op deze consultatie zijn uiteindelijk 44 reacties binnengekomen van een brede groep stakeholders. De reactie van de Kwartiermakers op de ontvangen consultatiereacties is opgenomen in een separate brief die als bijlage bij dit document is gevoegd. In deze brief lichten de Kwartiermakers ook toe welke aanpassingen er zijn gemaakt naar aanleiding van de openbare consultatie.

De Kwartiermakers hebben uiteindelijk elf AQI's geïdentificeerd om de gebruiker nader inzicht te geven in factoren die van invloed zijn op de kwaliteit van de wettelijke jaarrekeningcontrole. Elke AQI geeft een score op het niveau van de accountantsorganisatie. Daarnaast menen de Kwartiermakers dat voor de AQI's 'Kwaliteitsverhogende maatregelen', 'Budgetoverschrijding' en 'Opdrachtgeverstevredenheid' ook op sectorniveau (van de controleplichtige) gerapporteerd dient te worden voor zover het om een controle van een organisaties van openbaar belang (OOB) gaat (bijv. 'Energie' of 'Woningcorporaties'). Uit gesprekken met verschillende stakeholders is namelijk naar voren gekomen dat bij de selectie van de accountant sectorkennis van de accountant belangrijk is en er een algemene behoefte is om ook informatie op een lager aggregatieniveau dat het niveau van de accountantsorganisatie te ontvangen. Gegeven de wens om meer inzicht en mogelijke privacy-bezwaren van controlecliënten om publiek inzicht te geven in kerncijfers over hun accountantscontrole, is gekozen om nu allereerst inzicht te verschaffen op sectorniveau in plaats van op individueel opdrachtniveau. Gelet op de wens van gebruikers om meer inzicht te

¹ Zie hiervoor het onderzoek 'A Review of the Academic Literature of the Different Shades of Audit Quality' dat in opdracht van de CTA door de VU is uitgevoerd en is gepubliceerd als bijlage bij de voorlopige bevindingen.

² Bijlage bij Kamerstukken II 2020/21, 33997, nr. 36, 'Juridische verankering audit quality indicators (AQI's)'.

³ [Overheid.nl | Consultatie Consultatiedocument 'Audit Quality Indicators' – Kwartiermakers Toekomst Accountancysector](https://overheid.nl/consultatie/consultatiedocument/Audit-Quality-Indicators-Kwartiermakers-Toekomst-Accountancysector) (internetconsultatie.nl)

krijgen op het niveau van de individuele opdracht en/of accountant geldt dat ten aanzien van de AQI 'Betrokkenheid externe accountant' wel op individueel niveau, namelijk per externe accountant, gerapporteerd zal worden.

Naar verwachting zal het voor accountantsorganisaties per 1 januari 2023 wettelijk verplicht zijn om te rapporteren over de AQI's. De Kwartiermakers moedigen accountantsorganisaties aan om de tijd tot 1 januari 2023 te gebruiken om de eventueel benodigde systeemwijzigingen door te voeren en reeds proactief aan de slag te gaan met het vrijwillig verzamelen en rapporteren van de data.

1.1 Opmerkingen vooraf

De AQI's bieden transparantie. De AQI's zijn er om gebruikers van de jaarrekening handvatten te bieden om het gesprek aan te gaan met de accountant over diens werkzaamheden, om de *black box* rondom accountantscontroles verder te openen en om controlediensten beter te kunnen vergelijken met name ten aanzien van de wettelijke controle. Als gebruiker van de jaarrekening beschouwen de Kwartiermakers (niet uitputtend) bestuurders, commissarissen, aandeelhouders, kapitaalverschaffers, werknemers, klanten, leveranciers, overheden, ngo's, (accountancy)studenten en wetenschappers. Mogelijke doelen, zoals een poging om te komen tot een eenduidige definitie van de kwaliteit van de accountantscontrole of het voorkomen van toekomstige boekhoudschandalen, zijn niet primair aan de orde.

De AQI's zijn geen norm. De AQI's geven inzicht, maar ze zijn geen heilige graal waarmee met een harde norm de kwaliteit van een accountantscontrole vastgesteld kan worden. Daarvoor kent de werkelijkheid van controlekwaliteit te veel facetten. Geen enkele AQI geeft namelijk op zichzelf afdoende inzicht in de randvoorwaarden en factoren die van invloed zijn op de kwaliteit van de accountantscontrole. Er is dan ook geen goed/fout omslagpunt per AQI vast te stellen. Alleen wanneer de verschillende AQI's in combinatie met bepaalde kengetallen en de kwalitatieve toelichting gezamenlijk bekeken worden, ontstaat een beeld over de randvoorwaarden en factoren die van invloed zijn op de kwaliteit van de wettelijke jaarrekeningcontrole. Het opstellen van een norm per individuele AQI doet geen recht aan deze holistische visie. Ook is het zo dat de externe toezichthouder naar de (ontwikkeling van) de AQI's kan kijken, maar de AQI's zijn niet beoogd als handavingsgrond voor de externe toezichthouder.

De set is een eerste stap, maar deze dient onderhouden en geactualiseerd te worden.

De set AQI's dient periodiek onderhouden en geactualiseerd te worden. Het is voor te stellen dat enkele maatstaven die nu beschouwd worden als indicator voor controlekwaliteit in de toekomst voor gebruikers minder relevant kunnen zijn. Of dat er, als gevolg van maatschappelijke ontwikkelingen en/of wetenschappelijk onderzoek, ad hoc behoefte ontstaat aan een andere of aangepaste indicator. Het is dus belangrijk dat de AQI's onderhouden, verbeterd en aangepast worden. In het kader van de juridische verankering van de AQI's hebben de Kwartiermakers de minister van Financiën geadviseerd om de borging en nadere uitwerking van de AQI's bij een speciale commissie te beleggen. Deze commissie kan dan gevraagd worden om:

- Het daadwerkelijk ontwerp van het AQI-dashboard te verzorgen en te bewaken dat de kwalitatieve toelichtingen bij de AQI's kort en kernachtig zijn en geen zoektocht voor de gebruiker opleveren;
- Het AQI-dashboard proactief onder de aandacht te brengen bij de gebruikers van de jaarrekening;
- Centraal de benodigde data voor het AQI-dashboard te verzamelen en deze data op het AQI-dashboard te plaatsen. Alsmede om te controleren of alle accountantsorganisaties de gevraagde informatie tijdig, consistent en correct aanleveren en signaleren daar waar dat niet het geval is;
- Specifieke vragenlijsten vast te stellen voor de uitvraag van de AQI 'Cultuur' en de AQI 'Opdrachtgeverstevredenheid' en het ophalen van de benodigde informatie voor deze vragenlijsten;
- De accountantsorganisaties waar nodig te voorzien van assistentie bij technische vragen over hoe en wat aan te leveren; en
- De AQI set te onderhouden en waar nodig uit te breiden, bijvoorbeeld voor de bovengenoemde uitbreiding van de AQI's naar andere aggregatieniveaus (bijv. op het niveau van de opdracht en de individuele accountant). Daarbij kunnen de Kwartiermakers zich goed voorstellen dat AQI's 'tekortkomingen in controles en jaarrekeningen' en

'opdrachtgeverstevredenheid' in de toekomst ook op individueel niveau gerapporteerd gaan worden.

1.2 Leeswijzer

In dit consultatiedocument treft u in hoofdstuk 2 de voorgestelde set AQI's en een overzicht van de informatie die door de accountantsorganisaties aan de gebruiker van de jaarrekening gepresenteerd zal worden. In hoofdstuk 3 is voor gebruikers van het dashboard nader uitgewerkt welke informatie gepresenteerd zal worden.

Voor accountantsorganisaties, of die personen die behoefte hebben aan meer detailinformatie, is in bijlage 1 een additionele toelichting op de voorgestelde AQI's opgenomen. In bijlage 2 treft u daarnaast ook een toelichting op de kengetallen van de accountantsorganisatie die gelijktijdig met de AQI's gepresenteerd zullen worden. In bijlage 3 treft u een overzicht van de deelnemers aan de verschillende werkgroepen die bijgedragen hebben aan de totstandkoming van de AQI-set.

2. AQI's

2.1 Totstandkoming

De Cta heeft de aanbeveling gedaan om AQI's vast te stellen voor alle relevante niveaus van kwaliteit zoals door haar onderscheiden, zijnde 1) de uitkomst van het controleproces en de compliance-kwaliteit, 2) het bestaan, de opzet en de werking van het kwaliteitsbeheersingssysteem, en 3) factoren die van materiële invloed zijn op de kwaliteit zoals de cultuur binnen de accountantsorganisatie, de governance van een accountantsorganisatie en de Beloningssystematiek.⁴ Dit is dan ook het startpunt van dit voorstel geweest. De Kwartiermakers hebben drie multidisciplinaire werkgroepen ingesteld voor het opstellen van AQI's onderverdeeld naar het niveau van kwaliteit (dus drie werkgroepen in totaal). Daarnaast is een vierde werkgroep ingesteld om tot een voorstel te komen voor de juridische verankering van de AQI's. Aan de werkgroepen per niveau van kwaliteit is gevraagd om - gegeven de ontwerpcriteria als hieronder uiteen gezet - met een beperkte set van AQI's te komen voor het betreffende niveau van kwaliteit uitgesplitst over vier aggregatieniveaus, zijnde het niveau van de accountantsorganisatie, een specifieke organisatieonderdeel van de accountantsorganisatie, een individuele opdracht en de individuele accountant.⁵ De gehanteerde ontwerpcriteria luiden als volgt:

1. *Relatie met kwaliteit.* De AQI's moeten inzicht geven in de veronderstelde controlekwaliteit en dan met name ten aanzien van wettelijke controles. Er dient een logische link of breed aangenomen eenduidig verband (of correlatie) te zitten tussen de AQI en de kwaliteit van de jaarrekeningcontrole. Dit hoeft niet per definitie een causaal verband te zijn, gelet op dat een dergelijk causaal verband veelal niet aangetoond is of in isolatie per AQI aangetoond kan worden.
2. *Relevant.* De AQI's maken datgene inzichtelijk wat de gebruiker ook echt wil of moet weten over de kwaliteit van de accountant(scontrole). Bovendien moet het om de 'meest actuele informatie' gaan. De AQI's sluiten daarvoor aan bij het boekjaar van de accountantsorganisatie.
3. *Begrijpelijk.* Een buitenstaander (lees: een niet-accountant of toezichthouder) moet de AQI's eenvoudig kunnen begrijpen. De AQI's worden in het Nederlands opgesteld. Bovendien moet het totaal aan AQI's beperkt zijn en worden de verschillende AQI's van een toelichting voorzien zowel wat betreft berekenwijze als wat betreft duiding van de uitkomst.
4. *Uniform.* Er komt één set AQI's waar zowel door de Nederlandse kleine als grote kantoren (met een Wta-vergunning) over gerapporteerd wordt.
5. *Vergelijkbaar.* Om verschillende accountants(organisaties) met elkaar te kunnen vergelijken moeten appels met appels vergeleken worden. Dit betekent dat duidelijk moet zijn hoe de AQI berekend/ingevuld moet worden en wat de definities inhouden. Daarbij is getracht om de AQI zoveel mogelijk te laten zien op "wettelijke controle" zoals vastgelegd in de Wta. Het is echter niet altijd mogelijk om in de data van de accountantsorganisatie een afscheiding van wettelijke controles te maken (bijv. t.a.v. opleidingsuren), zodat per AQI aangegeven dient te worden wat de reikwijdte is. Daarnaast wordt - waar mogelijk - voor de vergelijkbaarheid een onderscheid gemaakt tussen controles van Organisaties van Openbaar Belang (OOB) en niet-OOB-controles. Het staat accountantsorganisaties immers vrij om hun kwaliteitsstelsel anders te hanteren voor de categorieën Organisaties van Openbaar Belang en de overige organisaties.
6. *Controleerbaar.* De uitkomst van een AQI moet toetsbaar zijn. Een toezichthoudende instantie moet kunnen controleren of de door de accountantsorganisatie aangeleverde cijfers juist en correct zijn.
7. *Geen verkeerde prikkels.* Voorkomen moet worden dat AQI's onbedoeld een sturende werking hebben, bijvoorbeeld doordat er te veel focus op de AQI is, wat afleidt van andere goede ontwikkelingen.
8. *Proportioneel.* Er moet een redelijke verhouding zijn tussen de mate van inzicht dat de AQI geeft en de moeite die het een accountantsorganisatie, of een andere derde, kost om de daarvoor benodigde data aan te leveren.

⁴ Cta rapport 'Vertrouwen op controle', randnummer 40.

⁵ Zie ook Cta rapport 'Vertrouwen op controle', randnummer 143.

9. *Kwantitatief of kwalitatief.* De AQI's kunnen zowel kwantitatief als kwalitatief zijn. De ervaring leert dat alleen cijfers, zonder een kwalitatieve toelichting, moeilijker te interpreteren zijn dan met toelichting. Een kwalitatieve toelichting, of sec kwalitatieve informatie, vormt dus ook wezenlijke informatie voor het AQI-dashboard.
10. *Beperkte set.* Voor het gebruiksgemak is gekozen voor een beperkte set van AQI's. In een beperkte set AQI's kunnen niet alle details van kwaliteit zichtbaar gemaakt worden, maar het voorkomt dat men 'door de bomen het bos niet meer ziet'. Vormgeving van het AQI-dashboard kan bovendien ondersteunend zijn bij het overzichtelijk houden van de informatie, waarbij de kerninformatie op het hoogste niveau direct zichtbaar is en doorklik functionaliteiten beschikbaar zijn voor het presenteren van meer informatie en/of toelichting.

Eind 2020 hebben de vier eerdergenoemde werkgroepen uit de eerste fase hun eindproduct overhandigd aan de Kwartiermakers en is er voor de tweede fase één multidisciplinaire vervolgwergroep samengesteld om de Kwartiermakers te adviseren over een integrale set. Bij de opdracht aan de vervolggroep zijn de vier aggregatieniveaus losgelaten en is er door de Kwartiermakers allereerst voorgesteld om te focussen op het niveau van de accountantsorganisatie. Dit is immers een essentieel niveau, omdat het ook het niveau is waar het kwaliteitsbeheersingssysteem op ziet en daarmee ook de verplichting voor accountantsorganisaties om een systeem om orde te hebben dat de kwaliteit van individuele controles borgt. Het nadeel van dit niveau is echter dat er informatie (en daarmee inzicht) verloren gaat in gemiddelden en dat een dergelijk aggregatieniveau niet altijd recht doen aan de vergelijking tussen een klein en een groot kantoor. Om die reden is vervolgens door de Kwartiermakers besloten om enkele AQI's ook publiekelijk op een 'lager niveau' inzichtelijk te maken, namelijk op het niveau van de sector (van de controleplichtige) of het individuele niveau van de externe accountant. Vooralsnog is er dus geen AQI op het niveau van de opdracht geselecteerd, maar de Kwartiermakers hebben wel nadrukkelijk voor ogen dat een controlecliënt bij een bestaande opdrachtrelatie ook om meer informatie kan vragen over de voor die opdracht specifieke uitkomsten van de AQI's. De accountantsorganisatie hebben deze informatie immers deels beschikbaar, ook gelet op het feit dat verschillende AQI's berekend worden door data, verkregen op het niveau van de opdracht en/of de individuele accountant bij elkaar op te tellen. Deze informatie krijgt vooralsnog geen zelfstandige plek in het AQI-dashboard. Mogelijk besluit de toekomstige commissie die over de borging van de AQI's gaat te zijner tijd om dit alsnog in te voeren.

Begin 2021 heeft de vervolggroep een set van 21 AQI's aan de Kwartiermakers aangeleverd die gezamenlijk een beeld geven over de kwaliteit van de accountantscontrole. De Kwartiermakers hebben hier aanvankelijk tien AQI's uit gedestilleerd, waarvan zij van mening waren dat die tezamen de belangrijkste informatie aan de gebruiker van de jaarrekening verschaffen.

Vervolgens zijn de concept-AQI's van 8 juli t/m 19 september 2021 openbaar geconsulteerd.⁶ Op deze consultatie zijn uiteindelijk 44 reacties binnengekomen van een brede groep stakeholders. Na de consultatie zijn de Kwartiermakers tot de definitieve set van elf AQI's gekomen die in dit document is opgenomen. De reactie van de Kwartiermakers op de ontvangen consultatiereacties is opgenomen in een separate brief die als bijlage bij dit document is gevoegd. In deze brief lichten de Kwartiermaker ook toe welke aanpassingen er zijn gemaakt naar aanleiding van de openbare consultatie.

Bij het identificeren van de uiteindelijke set AQI's speelden de volgende overwegingen een rol:

- **Niet alles laat zich in een AQI vatten.** De gebruiker zou wellicht ook graag inzicht hebben in bijvoorbeeld hoe innovatief een accountant nu echt is of hoe beloningsstructuren van invloed kunnen zijn op het gedrag van een accountant. Onderwerpen die inzicht verschaffen, maar minder goed meetbaar zijn dan sommige hardere data.
- **Proportionaliteit.** Kan de gevraagde data met een proportionele inspanning opgeleverd worden? Dat data op dit moment niet met één druk op de knop uit alle systemen van de accountantsorganisaties komen, wordt op zich niet als een belemmering gezien om bepaalde AQI's voor te stellen. Desondanks moet de gevraagde inspanning bij de accountantsorganisaties wel proportioneel zijn ten opzichte van de toegevoegde waarde voor de gebruikers van de jaarrekening.
- **Privacy.** Privacywet- en regelgeving kan een mogelijke beperking zijn om op het niveau van de individuele accountant te rapporteren, maar bijvoorbeeld ook uitspraken te kunnen

⁶ [Overheid.nl | Consultatie Consultatiedocument 'Audit Quality Indicators' – Kwartiermakers Toekomst Accountancysector \(internetconsultatie.nl\)](https://overheid.nl/consultatie/Audit-Quality-Indicators-Kwartiermakers-Toekomst-Accountancysector)

doen over belangrijke thema's als diversiteit en inclusiviteit voor zover dat volledig meetbaar is. De Kwartiermakers zijn zich ervan bewust dat voor rapportage op individueel niveau een wettelijke grondslag nodig is.

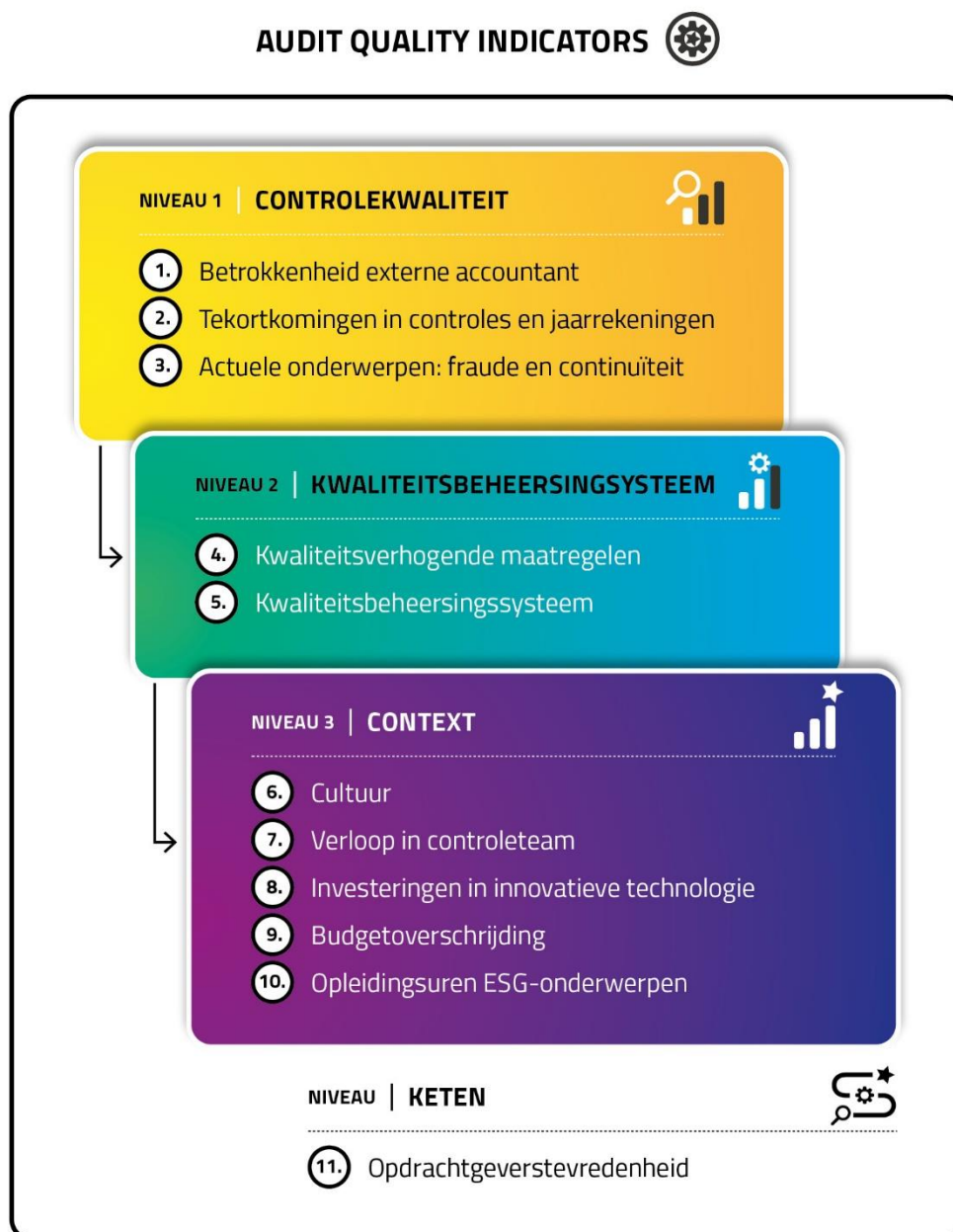
2.2 Dashboard

Er is nog geen definitief ontwerp van hoe het openbare AQI-dashboard eruit komt te zien. Uitgangspunt is in ieder geval dat het interactief en gebruiksvriendelijk wordt, waarbij er twee soorten informatie gepresenteerd worden:

- Audit quality indicators (inclusief kwalitatieve toelichting): Dit zijn de indicatoren die gezamenlijk het inzicht in de kwaliteit van wettelijke controles (en de accountantsorganisaties die ze verrichten) vergroten. Voor de vergelijkbaarheid is waar mogelijk een onderscheid gemaakt tussen OOB-controles en niet-OOB-controles. De AQI's zijn onderverdeeld naar de niveaus van kwaliteit. Daar waar nodig is het voor een accountantsorganisatie mogelijk om een korte (kwalitatieve) toelichting op de AQI's te geven, gelet op het feit dat een enkele AQI in isolatie niet altijd (direct) goed te interpreteren is; en
- Kengetallen accountantsorganisatie: De kengetallen geven inzicht in de omvang en aard van de accountantsorganisatie. Deze informatie zegt op zichzelf niet iets over de kwaliteit van de accountantscontrole, maar is bedoeld ter achtergrond en kan in samenhang met de AQI's gelezen worden.

2.3 Kwaliteitsindicatoren

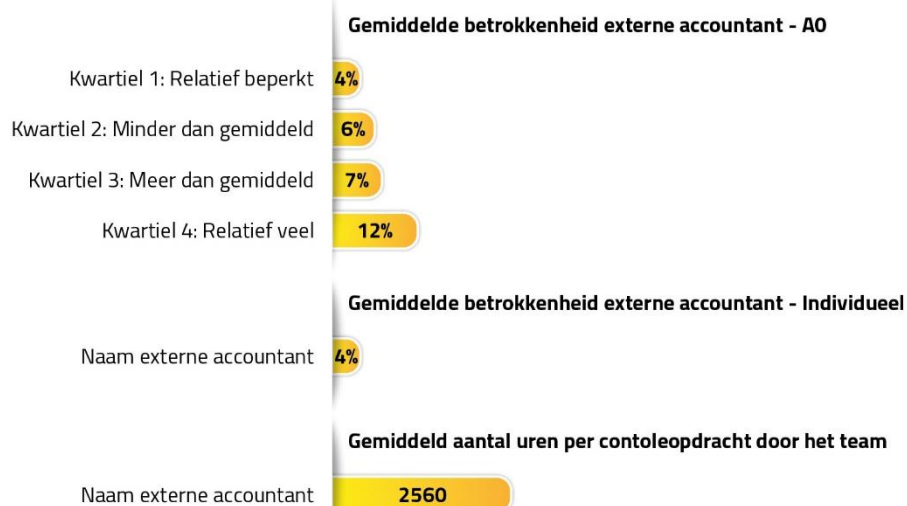
In totaal zijn er elf AQI's geïdentificeerd die gezamenlijk het inzicht in de wettelijke jaarrekeningcontrole vergroten:



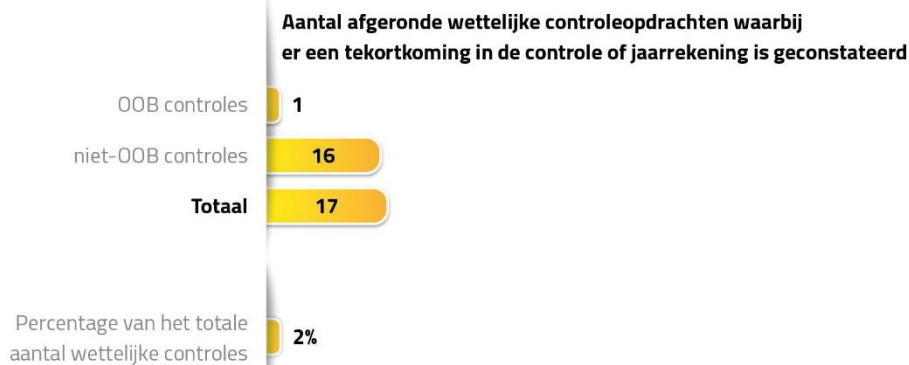
Hieronder treft u de voornaamste informatie die de AQI's zichtbaar maken. In hoofdstuk 3 wordt nader ingegaan op welke informatie bij doorklikken beschikbaar is, alsmede wat er in de bijbehorende kwalitatieve toelichting opgenomen kan worden. In bijlage 1 – Additionele toelichting – treft u een meer uitgebreide toelichting bij de voorgestelde AQI's. De cijfers en percentages in de tabellen betreffen fictieve voorbeelden ter illustratie.



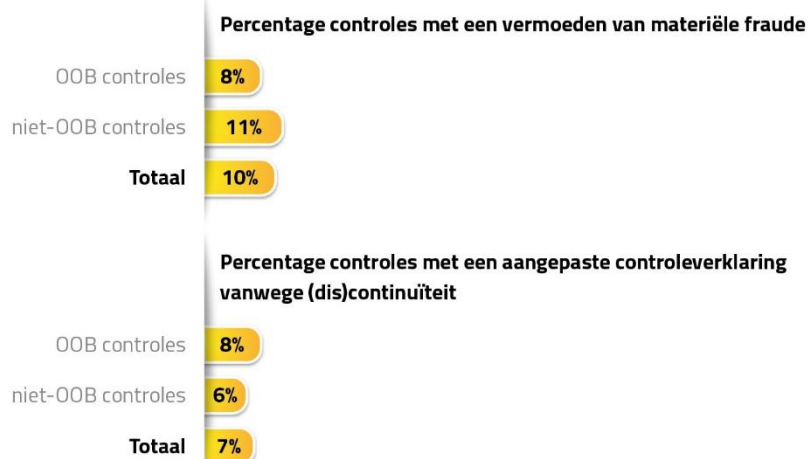
1. Betrokkenheid externe accountant



2. Tekortkomingen in controles en jaarrekeningen



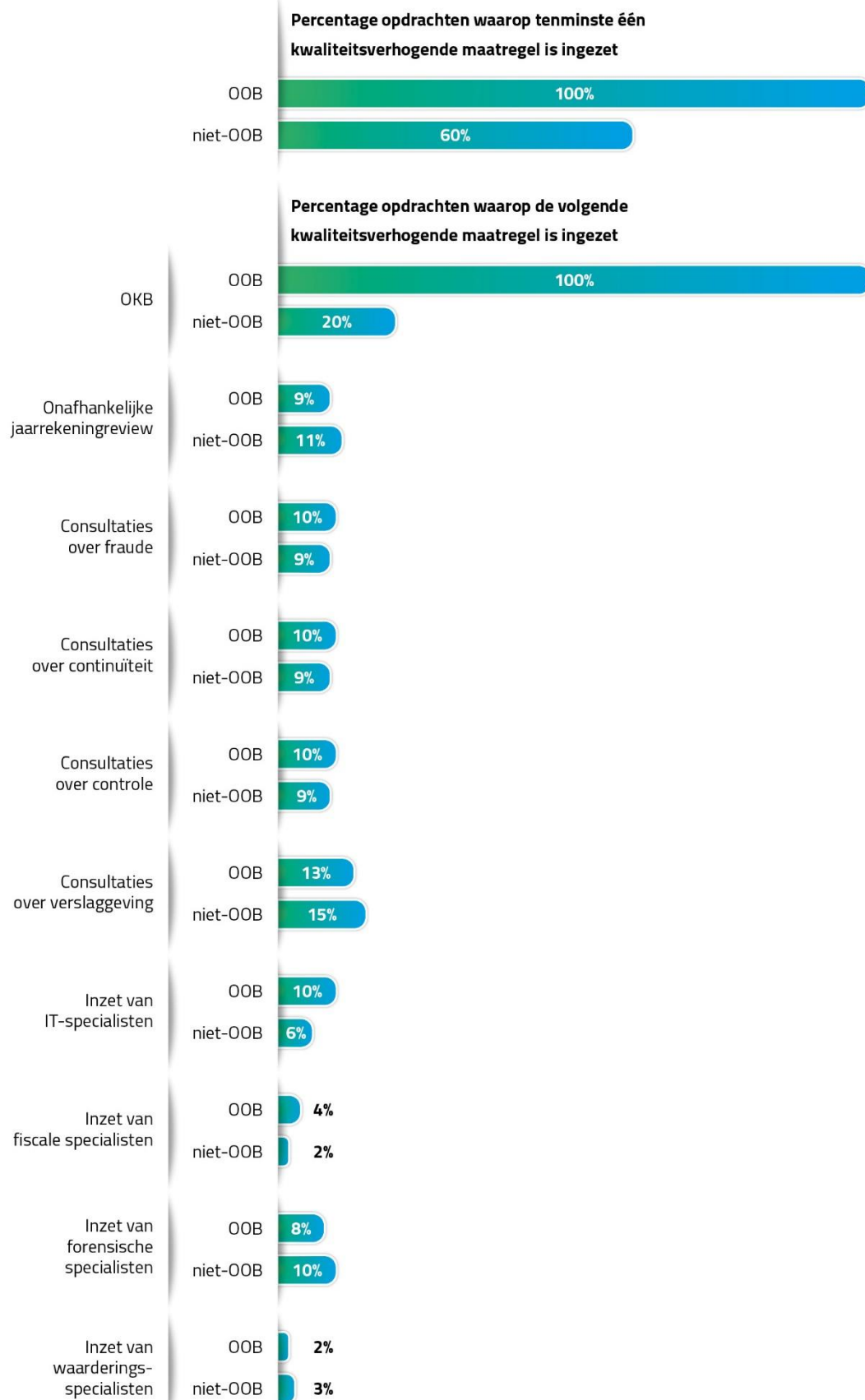
3. Actuele onderwerpen: fraude en continuïteit





4. Kwaliteitsverhogende maatregelen

Deze AQI zal voor OOB-controles ook op sectorniveau weergegeven worden



5. Kwaliteitsbeheersingssysteem

Totaal aantal geconstateerde bevindingen kwaliteitsbeheersingssysteem

Intern	5
Extern	2

Waarvan tekortkomingen

Intern	1
Extern	1

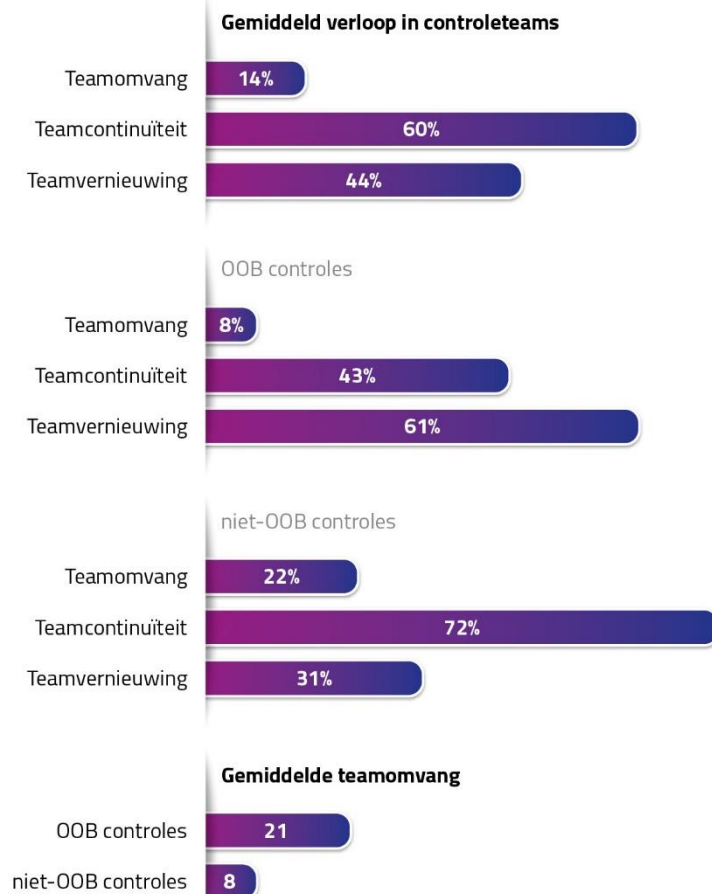


6. Cultuur

Deze AQI kan ook per functieniveau weergegeven worden



7. Verloop in controleteam

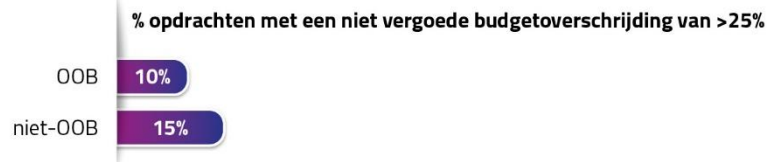


8. Investerings in innovatieve technologie

Investerings in nieuwe technologieën direct gerelateerd aan de controle = X % van totale omzet

9. Budgetoverschrijding

Deze AQI zal voor OOB-controles ook op sectorniveau weergegeven worden



10. Opleidingsuren ESG-onderwerpen

Deze AQI kan ook per functieniveau weergegeven worden

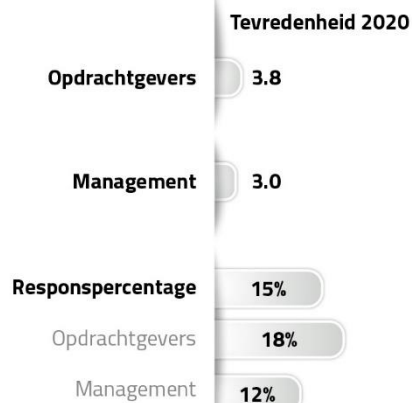


NIVEAU | KETEN



11. Opdrachtgeverstevredenheid

Deze AQI zal voor OOB-controles ook op sectorniveau weergegeven worden



De AQI's dienen daarbij in onderlinge samenhang gezien te worden, waarbij bijvoorbeeld de volgende AQI's met elkaar samen gezien kunnen worden:											
	AQI	AQI	AQI	AQI	AQI	AQI	AQI	AQI	AQI	AQI	AQI
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
NIVEAU 1 Controlekwaliteit											
AQI 1.	Betrokkenheid externe accountant		•		•	•	•			•	•
AQI 2.	Tekortkomingen in controles en jaarrekening	•						•			•
AQI 3.	Actuele onderwerpen: fraude en continuïteit				•		•	•	•		•
NIVEAU 2 Kwaliteitsbeheersingssysteem											
AQI 4.	Kwaliteitsverhogende maatregelen	•		•		•					•
AQI 5.	Kwaliteitsbeheersingssysteem	•			•		•				
NIVEAU 3 Context											
AQI 6.	Cultuur	•		•		•		•		•	•
AQI 7.	Verloop controleteam		•	•			•		•		•
AQI 8.	Investerings in innovatieve technologie			•				•			
AQI 9.	Budgetoverschrijding	•									•
AQI 10.	Opleidingsuren ESG-onderwerpen			•			•				•
NIVEAU Ketten											
AQI 11.	Opdrachtgeverstevredenheid	•	•		•		•	•		•	•

2.4 Kengetallen accountantsorganisatie

De kengetallen helpen de gebruiker om de gerapporteerde AQI's in perspectief te plaatsen. Om de consistentie van kengetallen te waarborgen en om de administratieve lastendruk zo laag mogelijk te houden, is waar mogelijk aansluiting gezocht bij gegevens die accountantsorganisaties reeds jaarlijks verstrekken aan de AFM. Echter, de informatie-uitvraag van de AFM is naar verwachting de komende jaren ook nog aan ontwikkeling onderhevig. Wij roepen de betrokken partijen (waaronder de AFM en de NBA) dan ook op om ook in de toekomst de uitvraag van informatie zo goed mogelijk op elkaar aan te laten sluiten. Samengevat gaat het om de volgende kengetallen:

- Algemene kenmerken van de accountantsorganisatie (o.a. naam en type Wta-vergunning (oob of niet-oob));
- Het totaal aantal verrichte wettelijke controles, uitgesplitst ook naar de strekking van de controleverklaringen (goedkeurend, goedkeurend met benadrukking van aangelegenheden, met beperking, oordeelonthouding, afkeurend);
- Samenloop van de dienstverlening;

- Kenmerken van de governance-structuur (met o.a. aantal beleidsbepalers, diversiteitscijfers en aanwezigheid en samenstelling van intern toezichtsorgaan);
- Inzicht in de samenstelling van de medewerkers en eigenaren van de accountantsorganisatie, alsmede de uren die zij besteden aan wettelijke controles en het ziekteverzuim;
- Uitsplitsing van de omzet naar o.a. controlediensten en adviesdiensten; en
- Uitsplitsing van de klantenportefeuille naar sector en aard van de dienstverlening.

In bijlage 2 treft u meer informatie over om welke kengetallen het exact gaat en hoe er door de accountantsorganisaties gerapporteerd moet gaan worden over deze kengetallen.

3. Toelichting AQI's voor gebruikers van de jaarrekening

Hieronder treft u per AQI een nadere toelichting.

Voor de goede orde, op het uiteindelijke AQI-dashboard is het mogelijk om extra informatie over de AQI's te krijgen door het klikken op zogenaamde 'i-tjes' (voor 'informatie' en hierna weergegeven als [i]). Dit betreft een standaard toelichtende tekst die niet aan te passen is door een individuele accountantsorganisatie. Alleen bij de 'accountantsorganisatiespecifieke toelichting' kan de accountantsorganisatie eigen tekst kwijt. De mogelijkheid tot het geven van de accountantsorganisatiespecifieke toelichting is alleen bij die AQI's opengesteld, waar dat ook daadwerkelijk essentieel is. U treft deze optie dus niet bij elke AQI. Het staat de accountantsorganisatie daarbij vrij om in de toelichting een verwijzing op te nemen naar een eigen transparantieverslag of website voor meer informatie. Accountantsorganisaties hebben bij de kwalitatieve toelichtingen de verantwoordelijkheid ervoor te waken dat het geen zoektocht wordt voor gebruikers naar verschillende documenten en/of dat er in de opmerkingen allerlei 'mitsen en maren' geplaatst worden. Oftewel de AQI's moeten in zijn geheel voldoende kunnen zijn voor een beoordeling en vergelijking van audit quality indicators. Daarom krijgen de accountantsorganisaties instructies over welke informatie er in de toelichting opgenomen mag worden en zal de toelichting ook in omvang beperkt worden. Daarnaast komt u ook een [ea] of een [s] tegen, dit om duidelijk te maken dat de informatie ook op het niveau van de externe accountant of sector beschikbaar zal zijn voor het publiek.

3.1 Niveau 1 – controleopdracht

AQI 1: Betrokkenheid externe accountant⁷

Wat ziet de gebruiker?

	Gemiddelde betrokkenheid externe accountant [i1]
Kwartiel 1: Relatief beperkt [i2]	4%
Kwartiel 2: Minder dan gemiddeld [i2]	6%
Kwartiel 3: Meer dan gemiddeld [i2]	7%
Kwartiel 4: Relatief veel [i2]	12%

	Gemiddelde betrokkenheid externe accountant	Gemiddeld aantal uren per controleopdracht door het team
naam externe accountant [ea1]	4%	2.560

- ACCOUNTANTSORGANISATIESPECIFIEKE TOELICHTING: Toelichting op een eventueel aanwezige interne norm voor betrokkenheid en waar nodig, toelichting op reden afwijken norm en verschillen tussen de kwartielen.

Bij doorklikken is de volgende informatie beschikbaar:

- [i1]: De externe accountant is de accountant die de jaarrekening aftekent en staat ingeschreven in het AFM-register. Deze AQI geeft de betrokkenheid van de externe accountant weer bij de controle. Het toont het aantal uren besteed door de externe accountant aan het uitvoeren van de wettelijke controle als percentage van het totale

⁷ Om deze AQI op individueel niveau van de externe accountant weer te geven, wordt gezien of een grondslag in de Wet toekomst accountancy sector mogelijk is.

aantal uren besteed aan het uitvoeren van de wettelijke controle. Het gaat hier om de uren die de externe accountant heeft besteed aan de algehele kwaliteit van de wettelijke controle (o.a. voor controlewerkzaamheden die de externe accountant zelf uitvoert en de aansturing van en toezicht op de werkzaamheden van het team). Uren voor bijvoorbeeld het onderhouden van de klantrelatie tellen niet mee.

- **[i2]**: De kwartielen zijn berekend door alle wettelijke controles op het percentage betrokkenheid van laag naar hoog te sorteren en gelijkelijk over vier groepen te verdelen (kwartielen). Bij een kantoor dat in het gemeten jaar bijvoorbeeld 100 wettelijke controles heeft uitgevoerd, worden de wettelijke controles op volgorde van lage naar hoge betrokkenheid van de externe accountant in vier groepen ('kwartielen') van 25 controles verdeeld. Kwartiel 4 bevat, in dit voorbeeld, de 25 controles met de hoogste betrokkenheid. Per kwartiel wordt vervolgens het gemiddelde percentage betrokkenheid berekend. Als bijvoorbeeld in het 'kwartiel met relatief beperkte betrokkenheid' (kwartiel 1) sprake is van een gemiddelde betrokkenheid van 4%, dan betekent dat dat in een kwart van de opdrachten gemiddeld 4% van de uren besteed aan de wettelijke controle is besteed door de externe accountant.
- **[ea1]**: De cijfers kunnen ook per individuele externe accountant ingezien worden. Middels een *dropdown*-lijst kan dan de naam geselecteerd worden van een externe accountant werkzaam bij de betreffende accountantsorganisatie. Als bijvoorbeeld sprake is van een gemiddelde betrokkenheid van 4%, dan betekent dit dat die persoon gemiddeld 4% van zijn of haar uren besteed aan de wettelijke controle t.o.v. het totaal aantal bestede uren aan de wettelijke controle-opdracht. Het gemiddeld aantal uren per controleopdracht door het team van de betreffende externe accountant geeft inzicht in de gemiddelde teamomvang en de grootte van de opdrachten. Het betreft hier het *core audit*-team. Dit bestaat uit eenieder die reguliere uren op de controle schrijft, waarbij de inzet van specialisten of (project)management support niet meetelt. Het aantal uren van het team is inclusief de uren gemaakt door de externe accountant. De uitbesteding van gestandaardiseerde uren wordt niet meegenomen.

AQI 2: Tekortkomingen in controles en jaarrekeningen

Wat ziet de gebruiker?				
Aantal tekortkomingen:	OOB-controles	niet-OOB-controles	Totaal	% van het totale aantal wettelijke controles
Aantal afgeronde wettelijke controleopdrachten waarbij een tekortkoming in de controle of jaarrekening is geconstateerd [i1]:	1	16	17	2%

Soort tekortkomingen:	OOB-controles	niet-OOB-controles	Totaal
Onvoldoende interne review [i2]	0 van 5	1 van 10	1 van 15
Onvoldoende externe review [i3]	1 van 2	1 van 2	2 van 4
Materiële afwijking jaarrekening [i4]	1	11	12
- Waarvan ernstig [i5]	0	1	1
Van onwaarde verklaarde controleverklaring [i6]	0	2	2

- ACCOUNTANTSORGANISATIESPECIFIEKE TOELICHTING: op de aard van geconstateerde tekortkomingen en de aard en status van herstelmaatregelen.

Bij doorklikken:

- Uitsplitsing naar het soort tekortkoming; aantal onvoldoende interne dossierreviews, aantal onvoldoende externe dossierreviews, aantal geconstateerde materiële afwijkingen in de jaarrekening en aantal van onwaarde verklaarde controleverklaringen.

Bij doorklikken is de volgende informatie beschikbaar:

- **[i1]**: De AQI betreft het aantal wettelijke controles waarbij in het boekjaar van de accountantsorganisatie ten minste een van de volgende drie punten van toepassing is:
 1. Een onvoldoende in een interne of externe inspectie op een afgeronde controle is geconstateerd;
 2. Een materiële afwijking in de jaarrekening uit een voorgaand verslagjaar is geconstateerd;
 3. Een eerder afgegeven controleverklaring 'van onwaarde' is verklaard, dat wil zeggen, een eerder afgegeven controleverklaring blijkt onjuist en gebruikers kunnen hun beslissingen niet langer daarop baseren.

De tekortkomingen kunnen zijn geconstateerd door het controleteam tijdens de uitvoering van een opdracht, door de accountantsorganisatie tijdens de uitvoering van dossierinspecties of andere monitoringactiviteiten, of door een externe toezichthouder.
- **[i2]**: Hierbij gaat het om de uitkomsten van alle interne kwaliteitsinspecties die zijn uitgevoerd op afgeronde wettelijke controles. Dit kunnen bijvoorbeeld ook thematische interne inspecties zijn. Interne inspecties worden uitgevoerd op basis van intern beleid van de accountantsorganisatie, waarin bijvoorbeeld de lat van toetsen (toetsingsstrategie, scope en diepgang van de toetsing) en de wijze van kwalificeren van bevindingen door de accountantsorganisatie zelf zijn bepaald.
- **[i3]**: Hierbij gaat het om de uitkomsten van alle externe kwaliteitsinspecties (door bijvoorbeeld SRA, NBA, AFM of PCAOB) die zijn uitgevoerd op afgeronde wettelijke controles.
- **[i4]**: Hier gaat het om afwijkingen in jaarrekeningen waarbij de accountantsorganisatie zelf de controle met de geconstateerde tekortkoming verrichtte. Een materiële afwijking in de jaarrekening kan een indicatie zijn dat de accountantscontrole onvoldoende is geweest (de accountant moet met zijn werkzaamheden het risico op materiële fouten tot een aanvaardbaar laag niveau hebben teruggebracht), maar een accountant kan niet alle fouten ontdekken. De accountant verschaft een redelijke mate en geen absolute mate van zekerheid, waardoor een onopgemerkte materiële fout in de jaarrekening niet per definitie een onvoldoende controle inhoudt.
- **[i5]**: Het aantal jaarrekeningen met een geconstateerde materiële afwijking waarbij de jaarrekening in ernstige mate tekortschiet (artikel 2:362 lid 6 BW).
- **[i6]**: Het aantal controleverklaringen dat van onwaarde is verklaard anders dan conform art. 2:362 lid 6 BW als gevolg van een interne review. De eerder afgegeven controleverklaring blijkt onjuist en gebruikers dienen hun beslissingen daar niet langer op te baseren. Er kunnen verschillende redenen ten grondslag liggen aan een van onwaarde verklaarde controleverklaring, maar is veelal gerelateerd aan achteraf geconstateerde materiële fouten in de jaarrekening of significante tekortkomingen in de controle en dus een mogelijke indicator voor destijds ontbrekende controlekwaliteit.

AQI 3: Actuele onderwerpen: fraude en continuïteit

Wat ziet de gebruiker?

	OOB-con- troles	niet-OOB- controles	Totaal
Percentage controles met een vermoeden van materiële fraude [i1]	8%	11%	10%
Percentage controles met een aangepaste controleverklaring vanwege (dis)continuïteit [i2]	8%	6%	7%

- ACCOUNTANTSORGANISATIESPECIFIEKE TOELICHTING: op de aard van geconstateerde tekortkomingen en de aard en status van herstelmaatregelen.

- **[i1]**: De AQI geeft inzicht in de omvang van vermoede of geïdentificeerde materiële fraudes bij wettelijke controles in het boekjaar. Het wordt berekend als het aantal

wettelijke controles waarbij een materiële fraude wordt vermoed of is geïdentificeerd t.o.v. het totale aantal wettelijke controles.

- **[i2]**: De AQI geeft inzicht in hoe vaak twijfel over de continuïteit tot uitdrukking komt in de controleverklaring. Deze AQI betreft het percentage van de wettelijke controles waarbij de accountant gereede twijfel over de continuïteit in de controleverklaring tot uitdrukking brengt in een afzonderlijke paragraaf in de controleverklaring, of zijn oordeel aanpast als gevolg van een afwijking of onzekerheid rondom continuïteit.

3.2 Niveau 2 - kwaliteitsbeheersingssysteem

AQI 4: Kwaliteitsverhogende maatregelen

Wat ziet de gebruiker?			
	OOB- controles	niet-OOB- controles	Naam Sector [s1]
Percentage opdrachten waarop ten minste één kwaliteitsverhogende maatregel is ingezet [i1]	100%	60%	
Percentage opdrachten waarop de volgende kwaliteitsverhogende maatregel is ingezet:			
OKB	100%	20%	
Onafhankelijke jaarrekeningreview	9%	11%	
Consultaties over fraude [i2]	10%	9%	
Consultaties over continuïteit [i3]	10%	9%	
Consultaties over controle	10%	9%	
Consultaties over verslaggeving	13%	15%	
Inzet van IT-specialisten	10%	6%	
Inzet van fiscale specialisten	4%	2%	
Inzet van forensische specialisten	8%	10%	
Inzet van waarderingsspecialisten	2%	3%	

- ACCOUNTANTSORGANISATIESPECIFIEKE TOELICHTING: Kwalitatieve beschrijving van de afzonderlijke kwaliteitswaarborgen die opgenomen worden in deze AQI (totaalpercentage), waarin in ieder geval aandacht is voor de doelstelling van de afzonderlijke kwaliteitsverhogende maatregelen, of de kwaliteitsverhogende maatregelen intern of extern beschikbaar zijn voor de controleteams en de mate waarin van jaar tot jaar wijzigingen plaatsvinden in de percentages per kwaliteitsverhogende maatregelen en wat daarvan de onderliggende reden of oorzaak is.

Bij doorklikken is de volgende informatie beschikbaar:

- **[i1]**: Totale percentage van het aantal controleopdrachten waarop het afgelopen boekjaar een (of meer) specifieke kwaliteitsverhogende maatregel(en) is (zijn) ingezet, zoals de inzet van een onafhankelijke review, consultaties en de inzet van specialisten (onderverdeeld naar IT, fiscaal, forensisch, waardering). De AQI wordt berekend als het aantal wettelijke controles met inzet van een kwaliteitsmaatregel t.o.v. het totale aantal wettelijke controles. Het inzetten van een kwaliteitswaarborg werkt over het algemeen kwaliteitsverhogend en zegt bovendien iets over de bereidheid binnen de organisatie om hulp te vragen. Daarbij hoeft een laag percentage echter niet 'slecht' te zijn. Dit hangt ook

af van het risico in de portefeuille. De AQI kan in samenhang worden gelezen met bijv. AQI 2 Tekortkomingen in controles en jaarrekeningen: uit een interne/externe review kunnen observaties met betrekking tot de operationele effectiviteit van kwaliteitsverhogende maatregelen voortkomen.

- **[i2]**: De AQI geeft het aantal wettelijke controleopdrachten weer waarbij consultatie heeft plaatsgevonden over het onderwerp fraude (dit kan bijv. ook in het kader van een ongebruikelijke transactie zijn). De AQI kan gezien worden in samenhang met bijv. AQI 3 Actuele onderwerpen: fraude en continuïteit.
- **[i3]**: De AQI geeft inzicht in hoe vaak accountants buiten het controleteam advies hebben ingewonnen over de wijze waarop zij de continuïteit van de controleklant in hun controle behandelen. De AQI kan gezien worden in samenhang met bijv. AQI 3 Actuele onderwerpen: fraude en continuïteit.
- **[s1]**: De cijfers kunnen voor de OOB-controles ook per sector opgevraagd worden. Middels een *dropout*-lijst kan een sector geselecteerd worden uit de verschillende sectoren die bij de kengetallen genoemd staan.

AQI 5: Kwaliteitsbeheersingssysteem

Wat ziet de gebruiker?

	Intern	Extern
Totaal aantal geconstateerde bevindingen kwaliteitsbeheersingssysteem [i1]	5	2
- Waarvan tekortkomingen [i2]	1	1

- ACCOUNTANTSORGANISATIESPECIFIEKE TOELICHTING: Korte beschrijving op welke gebieden de monitoring is uitgevoerd, wat de aard van de bevindingen en tekortkomingen is en de maatregelen die genomen zijn of worden genomen.

Bij doorklikken is de volgende informatie beschikbaar:

- **[i1]**: De AQI geeft inzicht in de werking en de mate van naleving van het kwaliteitsbeheersingssysteem en daarmee in het verbeterpotentieel voor kwaliteitsbeheersing en –verbetering. Het gaat hier om het totaal aantal bevindingen, dus zowel tekortkomingen als overige constatering, met betrekking tot het kwaliteitsbeheersingssysteem (en dus niet om bevindingen in de beroepsuitoefening door individuele accountants). Het aantal bevindingen is daarbij deels afhankelijk van de reikwijdte of diepgang van de monitoring.
- **[i2]**: Het gaat hier om 'tekortkoming' als gedefinieerd in internationale beroepsstandaarden (ISQC1 of t.z.t. ISQM1), waarbij een tekortkoming een 'ernstige bevinding' betreft.

3.3 Niveau 3 - context

AQI 6: Cultuur

Wat ziet de gebruiker?

Medewerkersbetrokkenheid [i1]	4.8
Toereikendheid planning [i2]	3.6
<i>Culture of excellence</i> en groei [i3]	5.7
Daadwerkelijke innovatie [i4]	4.3
Responspercentage [i5]	15%

Bij doorklikken kan de volgende detailinformatie worden geraadpleegd:

- De scores kunnen middels een *drill-down*-functie worden uitgesplitst naar de drie functieniveaus in de organisatie (externe accountants, AA/RA (excl. externe accountants), overige medewerkers).

Bij doorklikken is de volgende toelichting bij begrippen beschikbaar:

- [i1]: Om in een organisatie de focus op kwaliteit te borgen is de cultuur van een organisatie zeer belangrijk. Er is gebleken dat als de werknemers van een organisatie zich meer verbonden voelen met (de cultuur van) de organisatie er ook sprake is van meer toewijding tot het leveren van betere prestaties. Deze AQI geeft inzicht in de mate waarin medewerkers zich verbonden voelen met de accountantsorganisatie en daarmee met de cultuur van de accountantsorganisatie. Het gaat om een cijfer op een schaal van 1 (geen betrokkenheid) tot en met 7 (volledig betrokken).
- [i2] De toereikendheid van de planning geeft inzicht in de tijdsdruk die de accountants ervaren bij het uitvoeren van hun werkzaamheden. Het gaat om een cijfer op een schaal van 1 tot en met 7.
- [i3] *Culture of excellence* en groei geeft inzicht in in hoeverre accountants voldoende ruimte ervaren om te leren en te experimenteren, een kritische houding gewaardeerd wordt door de werkgever en voldoende gecoacht wordt. Het gaat om een cijfer op een schaal van 1 tot en met 7.
- [i4] Daadwerkelijke innovatie geeft inzicht in in hoeverre accountants in hun werkzaamheden ruimte ervaren om te experimenteren met innovaties en in hoeverre innovaties daadwerkelijk worden toegepast. Het gaat om een cijfer op een schaal van 1 tot en met 7.
- [i5]: Het responspercentage is het percentage van de medewerkers dat de enquête heeft ingevuld t.o.v. het totale werknemersbestand aan het einde van het jaar.

AQI 7: Verloop in controleteam

Wat ziet de gebruiker?

	<i>Teamomvang</i> [i2]	<i>Team- continuïteit</i> [i3]	<i>Team- vernieuwing</i> [i4]
Gemiddeld verloop in controleteams: [i1]	14%	60%	44%
OOB-controles	8%	43%	61%
niet-OOB-controles	22%	72%	31%

	<i>OOB-controles</i>	<i>Niet-OOB-controles</i>
Gemiddelde teamomvang	21	8

- ACCOUNTANTSORGANISATIESPECIFIEKE TOELICHTING: Beknopte verklaring voor de gerapporteerde percentages (bijv. onderliggende oorzaken zoals capaciteits-, allocatie- of planningsproblemen).

Bij doorklikken is de volgende informatie beschikbaar:

- [i1]: Deze AQI geeft inzicht in het gemiddelde verloop in opdrachtteams bij wettelijke controles. De berekening wordt gemaakt als de controle is afgerond, waarbij gekeken wordt naar het verloop van het 'core audit team' (zijnde eenieder die reguliere uren op de controle schrijft, waarbij de inzet van specialisten of (project)management support niet meetelt. Ook de uitbesteding van gestandaardiseerde uren wordt niet meegenomen). Continuïteit in opdrachtteams zorgt voor stabiliteit en behoud van kennis van de klant en minder benodigde tijd voor extra begeleiding en vernieuwing zorgt voor een frisse blik met een mogelijk kwaliteitsverhogend effect. De omvang van het opdrachtteam dient passend te zijn bij de aard en omvang van de opdracht. Een hoog verloop (d.w.z. weinig continuïteit, veel vernieuwing en/of grote veranderingen in teamomvang) in opdrachtteams kan een indicator zijn voor capaciteitsproblemen (bijv. veroorzaakt door te hoge werkdruk) of allocatie- en planningsproblemen. Een laag verloop daarentegen zou echter een indicator kunnen zijn van onvoldoende vernieuwing binnen het team en de daarbij behorende frisse blik. Vernieuwing en continuïteit binnen een team bieden dus in beide gevallen zowel voor- als nadelen. Deze AQI geeft inzicht, maar nadrukkelijk geen goed/fout-oordeel.
- [i2]: Teamomvang: Gemiddeld percentage wijziging in de omvang van het opdrachtteam ten opzichte van voorgaande controleopdracht.
- [i3]: Teamcontinuïteit: Gemiddeld percentage van de teamleden uit het opdrachtteam voor voorgaande controleopdracht dat nog steeds onderdeel uitmaakt van het opdrachtteam voor de huidige controleopdracht.
- [i4]: Teamvernieuwing: Gemiddeld percentage van de teamleden van het opdrachtteam voor de huidige controleopdracht dat nieuw is in het team.

AQI 8: Investerings in innovatieve technologie

Wat ziet de gebruiker?

- Investerings in nieuwe technologieën direct gerelateerd aan de controle **[i1]** = X % van totale omzet **[i2]**
- ACCOUNTANTSORGANISATIESPECIFIEKE TOELICHTING: Toelichting op de aard van de investeringen in innovatie en de wijze waarop die (gaan) bijdragen aan controlekwaliteit.

Bij doorklikken is de volgende informatie zichtbaar:

- **[i1]**: De AQI geeft een indicatie van de bereidheid van de organisatie om te investeren in het verbeteren van de kwaliteit van de controlediensten. Het geeft inzicht in het procentuele deel van de totale omzet uit wettelijke controles dat door de accountantspraktijk in innovatie wordt geïnvesteerd. De definitie van innovatie is daarbij *principle-based* en aan de accountantsorganisatie, waarbij de accountantsorganisatie in de kwalitatieve toelichting duidelijk moet maken welke investeringen de organisatie daarbij meegenomen heeft (en of dit al dan niet gewijzigd is t.o.v. het jaar daarvoor). In principe wordt onder investeringen in innovatie verstaan: uitgaven (investeringen en/of kosten) in nieuwe technologieën direct gerelateerd aan de controle, zoals nieuwe tools voor het vergroten van de effectiviteit en/of efficiency van de controlewerkzaamheden, tot het moment dat de technologie daadwerkelijk in gebruik genomen wordt. Dit kunnen zowel intern ontwikkelde als aangeschafte technologieën zijn, waarbij opdrachten aan het internationale netwerk of serviceorganisatie voor een dergelijke controletechnologie ook meegerekend mogen worden. Kosten voor onderhoud van bestaande tools vallen niet onder innovatie.
- **[i2]**: Omzet (€) betreft de totale omzet uit wettelijke controles.

AQI 9: Budgetoverschrijding

Wat ziet de gebruiker?

	OOB	niet-OOB	Sector [s1]
% opdrachten met een niet vergoede budgetoverschrijding van >25% [i1]	10%	15%	

Bij doorklikken is de volgende informatie beschikbaar:

- **[i1]**: Het niet halen van de gemaakte (budget)afspraken levert druk op voor de accountantsorganisatie en voor de teamleden op de opdracht. Die druk wordt vergroot als de overschrijding financieel niet wordt vergoed (commerciële druk). Deze AQI geeft het percentage van het aantal opdrachten dat is afgerond in het boekjaar met een budgetoverschrijding van meer dan 25%. Dit betreft de overschrijding van de initiële opdrachtsom en het overeengekomen meerwerk. Overeengekomen meerwerk valt dus niet binnen het overschrijdingspercentage.
- **[s1]**: De cijfers kunnen voor de OOB-controles ook per sector opgevraagd worden. Middels een *dropdown*-lijst kan een sector geselecteerd worden uit de verschillende sectoren die bij de kengetallen genoemd staan.

AQI 10: Opleidingsuren ESG-onderwerpen

Wat ziet de gebruiker?

	% van totaal beschikbare uren
Tijdsbesteding aan opleiding ESG-onderwerpen [i1]	1,8%

- ACCOUNTANTSORGANISATIESPECIFIEKE TOELICHTING: Toelichting op welke ESG-onderwerpen aan bod zijn gekomen tijdens de opleidingen en wat het beleid is t.a.v. het deel van de opleiding dat in eigen tijd wordt gedaan.

Bij doorklikken kan de volgende detailinformatie worden geraadpleegd:

- Door middel van het doorklikken op het dashboard worden de percentages per functieniveau gerapporteerd. Dit betreft de drie functieniveaus in de organisatie (externe accountants, AA/RA (excl. externe accountants), overige medewerkers).

Bij doorklikken is de volgende informatie beschikbaar:

[i1]: Hoeveel tijd medewerkers/partners besteden aan opleiding over *Environmental*, *Social* en *Governance* (ESG) gerelateerde onderwerpen ten opzichte van hun totale beschikbaarheid voor de accountantsorganisatie. Vanwege de grotere rol van accountants in het controleren van niet-financiële informatie en de maatschappelijke wens om ook meer zekerheid te krijgen over de niet-financiële verslaggeving is het interessant om inzicht te verkrijgen in de opleidingsuren die zij volgen over ESG-onderwerpen.

3.4 Niveau: Keten

AQI 11: Opdrachtgeverstevredenheid

Wat ziet de gebruiker?

Tevredenheid: [i1]	Totaal	Sector [s1]
Opdrachtgevers [i2]	3.8	
•		
•		
Management: [i3]	3.0	
•		
•		
Responspercentage [i4]	15%	
• Opdrachtgevers [i2]	18%	
• Management [i3]	12%	

- ACCOUNTANTSORGANISATIESPECIFIEKE TOELICHTING: Toelichting op welke lessen de accountantsorganisatie getrokken heeft uit de behaalde scores en eventueel op lopende en te starten verbetermaatregelen.

Bij doorklikken:

- Middels een *drill-down*-functie op het dashboard kan ook een splitsing gemaakt worden naar OOB- en niet-OOB-opdrachten. Ook kan de gegeven score per vraag ingezien worden.

Bij doorklikken is de volgende informatie beschikbaar:

- **[i1]**: De opdrachtgeverstevredenheid wordt op een schaal van 1 (zeer ontevreden) tot en met 5 (zeer tevreden) aangegeven.
- **[i2]**: Opdrachtgevers zijn de (vertegenwoordigers van) aandeelhouders, auditcommissies, raden van commissarissen of vergelijkbare governance-organen die belast zijn met het aanstellen van de accountant.
- **[i3]**: Hier gaat het om het hoger management van de controleklant (bijv. CFO, CEO, controllers, hoofd financiële administratie)
- **[i4]**: Jaarlijks wordt de opdrachtgeverstevredenheidsscore (over de meest recent afgeronde controle) verplicht bij een representatief aantal klanten opgevraagd. Dit betreft het responspercentage (ten opzichte van het totaal aantal controleklanten).
- **[s1]**: De cijfers kunnen voor de OOB-controles ook per sector opgevraagd worden. Middels een *dropdown*-lijst kan een sector geselecteerd worden uit de verschillende sectoren die bij de kengetallen genoemd staan.

Bijlage 1 – Additionele toelichting AQI's voor accountantsorganisaties

Hieronder treft u per AQI een omschrijving van de indicator, een toelichting op de wijze van rapporteren en een voorstel voor de wijze van toelichten van de indicator. Bij de 'wijze van rapporteren' wordt nader ingegaan op hoe de AQI berekend moet worden en bij de 'wijze van toelichting' worden de mogelijkheden voor de accountantsorganisatie geschetst om een kwalitatieve toelichting te geven bij de AQI.

1. Betrokkenheid externe accountant	
Omschrijving	Deze AQI geeft inzicht in de mate waarin externe accountants (dat wil zeggen de accountants die eindverantwoordelijk zijn voor de uitvoering van wettelijke controles en de controleverklaringen ondertekenen) zelf betrokken zijn bij en tijd hebben besteed aan de uitvoering van wettelijke controles.
Wijze van rapporteren	Gemiddeld percentage betrokkenheid van externe accountants per kwartiel. Om inzicht te geven in de eventuele spreiding (verschillen in de mate van betrokkenheid bij verschillende opdrachten), rapporteert een accountantsorganisatie vier gemiddelde percentages, in plaats van één percentage. Stappenplan berekening kwartielen: 1. Bereken voor iedere wettelijke controle de betrokkenheid van de externe accountant (in %): het aantal uren besteed door de externe accountant aan het uitvoeren van de wettelijke controle*, gedeeld door het totale aantal uren besteed aan het uitvoeren van de wettelijke controle. 2. Sorteer alle wettelijke controles op het percentage betrokkenheid van laag naar hoog. 3. Verdeel de gesorteerde wettelijke controles in vier groepen van gelijke aantallen (kwartielen). *² 4. Bereken per kwartiel het gemiddelde percentage betrokkenheid: de som van de percentages betrokkenheid voor de wettelijke controles in het kwartiel, gedeeld door het aantal wettelijke controles in het kwartiel. * NB. Het gaat hier om het aantal uren dat de externe accountant heeft besteed die nodig waren om verantwoordelijkheid te nemen voor de algehele kwaliteit van de wettelijke controle en omvat dus onder andere werkzaamheden met betrekking tot: ▶ Controlewerkzaamheden die de externe accountant zelf uitvoert, zoals het voeren van besprekingen met het management en de met governance belaste personen t.b.v. de controleopdracht (bijv. planning, frauderisico's, controleverschillen); ▶ Aansturing van, toezicht op en beoordeling van controlewerkzaamheden die worden uitgevoerd door leden van het opdrachtteam en andere betrokkenen;

- De toepassing van kwaliteitsmaatregelen op de opdracht (bijvoorbeeld en voor zover van toepassing: naleving van onafhankelijkheids- en overige ethische voorschriften, inzet van specialisten, consultatie en opdrachtgerichte kwaliteitsbeoordeling).

Uren die de externe accountant heeft besteed bij de controleklant voor andere diensten dan de wettelijke controle of uren uitsluitend ten behoeve van bijvoorbeeld het in algemene zin onderhouden van de klantrelatie worden in de berekening van de betrokkenheid van de externe accountant bij de wettelijke controle buiten beschouwing gelaten.

*2: Indien een accountantsorganisatie bijvoorbeeld slechts drie wettelijke controles verricht, dan rapporteert de accountantsorganisatie de betrokkenheid van de externe accountant in de eerste drie kwartielen en blijft het vierde kwartiel blanco.

Fictief voorbeeld:

	Gemiddelde betrokkenheid externe accountant
Kwartiel 1: Relatief beperkt	4%
Kwartiel 2: Minder dan gemiddeld	6%
Kwartiel 3: Meer dan gemiddeld	7%
Kwartiel 4: Relatief veel	12%

Daarnaast geeft deze AQI de gemiddelde betrokkenheid van de individuele externe accountant bij zijn controleopdrachten weer. Dit percentage wordt berekend door het aantal uren dat de externe accountant heeft besteed aan het uitvoeren van de wettelijke controles weer te geven als percentage van het totale aantal uren besteed aan het uitvoeren van de wettelijke controles. Het gaat hier om de uren die de externe accountant heeft besteed aan de algehele kwaliteit van de wettelijke controle (o.a. voor controlewerkzaamheden die de externe accountant zelf uitvoert en de aansturing van en toezicht op de werkzaamheden van het team). Uren die de externe accountant heeft besteed bij de controleklant voor andere diensten dan de wettelijke controle worden buiten beschouwing gelaten. Uren voor het onderhouden van de klantrelatie tellen dus niet mee.

Het gemiddeld aantal uren per controleopdracht door het team wordt berekend door het aantal uren gemaakt op de controleopdracht door het *core audit*-team inclusief de gemaakte controle-uren van de externe accountant te delen door het aantal uitgevoerde controleopdrachten onder leiding van de betreffende externe accountant. Het *core audit*-team bestaat uit eenieder die reguliere uren op de controle schrijft, waarbij de inzet van specialisten of (project)management support niet meetelt. Ook de uitbesteding van gestandaardiseerde uren wordt niet meegenomen.

Wijze van toelichten	Kwalitatieve toelichting: ▶ Indien de accountantsorganisatie een interne norm hanteert voor de (minimale) betrokkenheid: een toelichting op de eventuele afwijking van die norm. ▶ Indien sprake is van (grote) verschillen tussen de kwartielen: een toelichting op de waarschijnlijke reden van die verschillen (bijv. specifieke aard en/of omvang van opdrachten).
----------------------	--

2. Tekortkomingen in controles en jaarrekeningen

Omschrijving	Geconstateerde tekortkomingen in afgeronde wettelijke controles (op grond van de controlestandaarden) en vastgestelde jaarrekeningen zijn een directe indicator voor het ontbreken van kwaliteit in controlewerkzaamheden of verslaggeving.										
Wijze van rapporteren	De AQI betreft het aantal wettelijke controles waarbij in het boekjaar van de accountantsorganisatie ten minste een van de volgende drie punten van toepassing is: 1) Een onvoldoende in een interne of externe inspectie op een afgeronde controle is geconstateerd; 2) Een materiële afwijking in de jaarrekening uit een voorgaand verslagjaar is geconstateerd; 3) Een eerder afgegeven controleverklaring 'van onwaarde'* is verklaard. * Een eerder afgegeven controleverklaring blijkt onjuist en gebruikers dienen hun beslissingen daar niet langer op te baseren. Middels doorklikken wordt nadere informatie over de aantallen per categorie gegeven. Bij de categorieën 2 en 3 worden alleen die wettelijke controles meegenomen waar de accountantsorganisatie zelf de controle met de geconstateerde tekortkoming verrichtte. Bij categorie 2 wordt tevens door de accountantsorganisatie aangegeven bij hoeveel van de jaarrekeningen met een geconstateerde materiële afwijking de jaarrekening in ernstige mate tekortschiet (artikel 2:362 lid 6 BW). Bij categorie 1 betreft het de uitkomsten van alle kwaliteitsinspecties die zijn uitgevoerd op afgeronde wettelijke controles. Dit kunnen bijvoorbeeld ook thematische interne inspecties zijn. Bij deze categorie neemt de accountantsorganisatie tevens op hoeveel inspecties (intern en extern) hebben plaatsgevonden, zodat het aantal onvoldoende wettelijk controles in perspectief van het totaal onderzochte wettelijke controles kan worden gezet. Fictief voorbeeld: <table><tr><th>Aantal tekortkomingen:</th><th>OOB-controles</th><th>niet-OOB-controles</th><th>Totaal</th><th>% van het totale aantal wettelijke controles</th></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>	Aantal tekortkomingen:	OOB-controles	niet-OOB-controles	Totaal	% van het totale aantal wettelijke controles					
Aantal tekortkomingen:	OOB-controles	niet-OOB-controles	Totaal	% van het totale aantal wettelijke controles							

	Aantal afgeronde wettelijke controleopdrachten waarbij een tekortkoming in de controle of jaarrekening is geconstateerd:	1	16	17	2%																								
	Bij doorklikken wordt de informatie per categorie tekortkoming weergegeven: <table><tr><th>Soort tekortkomingen:</th><th>OOB-controles</th><th>niet-OOB-controles</th><th>Totaal</th></tr><tr><td>Onvoldoende interne review</td><td>0 van 5</td><td>1 van 10</td><td>1 van 15</td></tr><tr><td>Onvoldoende externe review</td><td>1 van 2</td><td>1 van 2</td><td>2 van 4</td></tr><tr><td>Materiële afwijking jaarrekening</td><td>1</td><td>11</td><td>12</td></tr><tr><td>- <i>Waarvan ernstig</i></td><td>0</td><td>1</td><td>1</td></tr><tr><td>Van onwaarde verklaarde controleverklaring</td><td>0</td><td>2</td><td>2</td></tr></table> NB: aangezien het voor kan komen dat één wettelijke controle in meerdere categorieën valt, zal het totaal aantal wettelijke controles van de AQI niet altijd aansluiten op het totaal aantal wettelijke controles na doorklikken.					Soort tekortkomingen:	OOB-controles	niet-OOB-controles	Totaal	Onvoldoende interne review	0 van 5	1 van 10	1 van 15	Onvoldoende externe review	1 van 2	1 van 2	2 van 4	Materiële afwijking jaarrekening	1	11	12	- <i>Waarvan ernstig</i>	0	1	1	Van onwaarde verklaarde controleverklaring	0	2	2
Soort tekortkomingen:	OOB-controles	niet-OOB-controles	Totaal																										
Onvoldoende interne review	0 van 5	1 van 10	1 van 15																										
Onvoldoende externe review	1 van 2	1 van 2	2 van 4																										
Materiële afwijking jaarrekening	1	11	12																										
- <i>Waarvan ernstig</i>	0	1	1																										
Van onwaarde verklaarde controleverklaring	0	2	2																										
Wijze van toelichten	Beknpte kwalitatieve toelichting op: ▶ Aard van geconstateerde tekortkomingen; en ▶ Aard en status van herstelmaatregelen.																												

3. Actuele onderwerpen: fraude en continuïteit	
Omschrijving	De AQI geeft allereerst inzicht in de omvang van vermoede of geïdentificeerde materiële fraudes bij wettelijke controles in het boekjaar. De eindverantwoordelijkheid voor het voorkomen van fraudes bij ligt bij de directies van de organisaties waar de wettelijke controles worden uitgevoerd. De accountant voert de maximale werkzaamheden uit om te voorkomen dat materiële fraudes niet worden opgemerkt bij het uitvoeren van de wettelijke controle. Er is geen zekerheid dat alle materiële fraudes voor afgifte van de verklaring worden ontdekt. De AQI geeft daarnaast inzicht in hoe vaak twijfel over de continuïteit tot uitdrukking komt in de controleverklaring.
Wijze van rapporteren	De AQI wordt gesplitst in twee delen:

	• Het aantal wettelijke controles waarbij een materiele fraude wordt vermoed of is geïdentificeerd voor afgifte van de controleverklaring, t.o.v. het totale aantal wettelijke controles • Het aantal wettelijke controles waarbij de accountant gerede twijfel over de continuïteit van de controleklant in de controleverklaring tot uitdrukking brengt t.o.v. het totaal aantal wettelijke controles. Afhankelijk van de specifieke omstandigheden (zoals uiteengezet in controlestandaard 570), voegt de accountant in geval van gerede twijfel over de continuïteit een aparte sectie over de onzekere continuïteit toe aan het goedkeurende oordeel, of formuleert de accountant in de controleverklaring een oordeel met beperking of een afkeurend oordeel. De opstelsom van deze 'aangepaste' controleverklaringen betreft het aantal wettelijke controles waarbij de accountant gerede twijfel over de continuïteit van de controleklant in de controleverklaring tot uitdrukking brengt, betreft. Het opnemen van een <i>key audit matter</i> over continuïteit valt nadrukkelijk niet onder een 'aangepaste' controleverklaring. De rapportage is over het boekjaar van de accountantsorganisatie. Fictief voorbeeld: <table><tr><th></th><th>OOB-con- troles</th><th>niet-OOB- controles</th><th>Totaal</th></tr><tr><td>Er een vermoeden van materiele fraude is</td><td>8%</td><td>11%</td><td>10%</td></tr><tr><td>Er een aangepaste controleverklaring vanwege (dis)continuïteit</td><td>8%</td><td>6%</td><td>7%</td></tr></table>		OOB-con- troles	niet-OOB- controles	Totaal	Er een vermoeden van materiele fraude is	8%	11%	10%	Er een aangepaste controleverklaring vanwege (dis)continuïteit	8%	6%	7%
	OOB-con- troles	niet-OOB- controles	Totaal										
Er een vermoeden van materiele fraude is	8%	11%	10%										
Er een aangepaste controleverklaring vanwege (dis)continuïteit	8%	6%	7%										
Wijze van toelichten	De AQI is kwantitatief maar de organisatie kan een beperkte toelichting geven.												

4. Kwaliteitsverhogende maatregelen

Omschrijving	Deze AQI geeft inzicht in bij hoeveel procent van de controleopdrachten* een kwaliteitsverhogende maatregel is ingezet. Deze betreffen kwaliteitsverhogende maatregelen zoals de inzet van een onafhankelijke review (OKB of jaarrekeningreview), consultaties (onderverdeeld naar fraude, continuïteit, controle en verslaggeving) en de inzet van specialisten (onderverdeeld naar IT, fiscaal, forensisch, waardering).
--------------	--

	* Hierbij is het niet relevant onderscheid te maken tussen wettelijke en overige controleopdrachten. De splitsing is technisch te maken.
Wijze van rapporteren	Percentage opdrachten waarop een kwaliteitsverhogende maatregel is ingezet = totaal aantal controleopdrachten waarop een (of meer) specifieke kwaliteitsverhogende maatregel(en) is (zijn) ingezet / totaal aantal controleopdrachten Waarbij het percentage tot stand komt door per specifieke kwaliteitsverhogende maatregel de inzet vast te stellen (aantal controleopdrachten waarop de kwaliteitsverhogende maatregel is ingezet / totaal aantal controleopdrachten). Deze uitsplitsing is een verdieping en vormt onderdeel van de toelichting op de (ontwikkeling van de) AQI. De informatie kan in tabel vorm worden verstrekt of via een <i>drill-down</i>-optie op het dashboard ter beschikking worden gesteld. Er wordt voorgesteld om over de volgende kwaliteitsverhogende maatregelen te rapporteren: onafhankelijke reviews, consultaties en inzet specialisten. De onafhankelijke commissie van de NBA die het stelsel van AQI's beheert kan jaarlijks bepalen welke actuele thema's er voor een aantal jaren worden uitgelicht. Voor nu wordt in ieder geval specifiek inzicht gegeven in de thema's fraude en business (dis)continuïteit. Voor het begrip consultatie wordt aangesloten bij artikel 17 Bta⁸. Hieronder een voorbeeld van de basis indeling op de drie hoofdthema's: - Onafhankelijke reviews, bijvoorbeeld: - Opdrachtgerichte kwaliteitsbeoordelaar (OKB) - Onafhankelijke review van de jaarrekening voor afgifte van de controleverklaring - Consultaties, bijvoorbeeld: - Consultaties over fraude - Consultaties over continuïteit - Consultaties over controle - Consultaties over verslaggeving - Inzet specialisten, bijvoorbeeld: - Inzet van IT-specialisten - Inzet van fiscale specialisten - Inzet van forensische specialisten - Inzet van waarderingsspecialisten Bij accountantsorganisaties met een vergunning voor het controleren van OOB's, wordt de AQI uitgesplitst: kwaliteitsverhogende maatregelen ingezet bij OOB-controleklanten en niet-OOB-controleklanten (zie ook vergelijkbaarheid). Het inzetten van een sectordeskundige wordt niet meegenomen, omdat de teamsamenstelling moet borgen dat voldoende kennis over de sector van de gecontroleerde organisatie aanwezig is om een toereikende opdrachtuitvoering mogelijk te maken. Het ligt voor de hand hier aan te sluiten bij de verslaggevingscyclus van de accountantsorganisatie vanuit de EU

⁸ Een accountantsorganisatie zorgt ervoor dat een externe accountant ten behoeve van de uitvoering van een wettelijke controle zo nodig advies vraagt aan vakbekwame personen (artikel 17 lid 1 Bta).

	Verordening en BW (boekjaar) en bij de berekening enkel afgeronde controleopdrachten in het betreffende boekjaar mee te nemen in de berekening. Een voorbeeld van de AQI is: Inzet kwaliteitsverhogende maatregelen <table><tr><th></th><th>OOB- controles</th><th>niet-OOB controles</th></tr><tr><td>Percentage opdrachten waarop tenminste één kwaliteitsverhogende maatregel is ingezet*</td><td>100%</td><td>60%</td></tr><tr><td>Percentage opdrachten waarop de volgende kwaliteitsverhogende maatregel is ingezet:</td><td></td><td></td></tr><tr><td>OKB</td><td>100%</td><td>20%</td></tr><tr><td>Onafhankelijke jaarrekeningreview</td><td>9%</td><td>11%</td></tr><tr><td>Consultaties over fraude</td><td>10%</td><td>9%</td></tr><tr><td>Consultaties over continuïteit</td><td>10%</td><td>9%</td></tr><tr><td>Consultaties over controle</td><td>10%</td><td>9%</td></tr><tr><td>Consultaties over verslaggeving</td><td>13%</td><td>15%</td></tr><tr><td>Inzet van IT-specialisten</td><td>10%</td><td>6%</td></tr><tr><td>Inzet van fiscale specialisten</td><td>4%</td><td>2%</td></tr><tr><td>Inzet van forensische specialisten</td><td>8%</td><td>10%</td></tr><tr><td>Inzet van waarderingsspecialisten</td><td>2%</td><td>3%</td></tr></table> * De percentages opdrachten waarop een kwaliteitsverhogende maatregel is toegepast tellen niet op tot het totale percentage. Het totaal telt het aantal opdrachten waarop één of meerdere maatregelen is ingezet.		OOB- controles	niet-OOB controles	Percentage opdrachten waarop tenminste één kwaliteitsverhogende maatregel is ingezet*	100%	60%	Percentage opdrachten waarop de volgende kwaliteitsverhogende maatregel is ingezet:			OKB	100%	20%	Onafhankelijke jaarrekeningreview	9%	11%	Consultaties over fraude	10%	9%	Consultaties over continuïteit	10%	9%	Consultaties over controle	10%	9%	Consultaties over verslaggeving	13%	15%	Inzet van IT-specialisten	10%	6%	Inzet van fiscale specialisten	4%	2%	Inzet van forensische specialisten	8%	10%	Inzet van waarderingsspecialisten	2%	3%
	OOB- controles	niet-OOB controles																																						
Percentage opdrachten waarop tenminste één kwaliteitsverhogende maatregel is ingezet*	100%	60%																																						
Percentage opdrachten waarop de volgende kwaliteitsverhogende maatregel is ingezet:																																								
OKB	100%	20%																																						
Onafhankelijke jaarrekeningreview	9%	11%																																						
Consultaties over fraude	10%	9%																																						
Consultaties over continuïteit	10%	9%																																						
Consultaties over controle	10%	9%																																						
Consultaties over verslaggeving	13%	15%																																						
Inzet van IT-specialisten	10%	6%																																						
Inzet van fiscale specialisten	4%	2%																																						
Inzet van forensische specialisten	8%	10%																																						
Inzet van waarderingsspecialisten	2%	3%																																						
Wijze van toelichten	Kwalitatieve beschrijving van de afzonderlijke kwaliteitswaarborgen die meegenomen worden in de AQI (totaalpercentage), waarin in ieder geval aandacht is voor: - De doelstelling van de afzonderlijke kwaliteitsverhogende maatregelen (d.w.z. wat is de toegevoegde waarde op de controleopdracht en in welke gevallen bestaat een verplichting de kwaliteitsverhogende maatregelen in te zetten bij een controle; dit staat vastlegt in het stelsel van kwaliteitsbeheersing). - Of de kwaliteitsverhogende maatregelen intern of extern beschikbaar zijn voor de controleteams. - De mate waarin van jaar tot jaar wijzigingen plaatsvinden in de percentages per kwaliteitsverhogende maatregelen en wat daarvan de onderliggende reden of oorzaak is. De kwalitatieve toelichting is maximaal 200 woorden.																																							

5. Kwaliteitsbeheersingssysteem

Omschrijving	Iedere accountantsorganisatie voert verschillende soorten reviews uit (intern en extern) om vast te stellen dat de opzet, implementatie en werking van het kwaliteitsbeheersingssysteem werken. Deze AQI geeft de resultaten van de reviews kwantitatief weer, met het aantal bevindingen en tekortkomingen voortvloeiend uit jaarlijkse interne en externe monitoring van (de opzet, implementatie en werking van) het kwaliteitsbeheersingssysteem, inzicht in de werking en de mate van naleving van het kwaliteitsbeheersingssysteem en daarmee in het verbeterpotentieel voor kwaliteitsbeheersing en -verbetering. Het stelsel van kwaliteitsbeheersing kan betrekking hebben op meer dan alleen wettelijke controles.
Wijze van rapporteren	De AQI bevat het aantal bevindingen en tekortkomingen dat is geconstateerd bij jaarlijkse interne en externe monitoring van (de opzet, implementatie en werking van) het kwaliteitsbeheersingssysteem gedurende het boekjaar van de accountantsorganisatie. Het aantal reviews dat is uitgevoerd als onderdeel van de interne en externe monitoring wordt ook aangegeven. Hierdoor worden de uitkomsten beter in perspectief geplaatst Daarbij geldt: ▶ Voor de definities van 'bevinding' en 'tekortkoming' verwijzen de Kwartiermakers naar ISQM1, waarbij een tekortkoming kort en goed een 'ernstige bevinding' betreft. (Hierbij is het denkbaar dat aanvullende '<i>guidance</i>' nodig zal zijn om te komen tot uniforme 'telling' van bevindingen: indien meerdere (x) observaties (bijv. te laat afgesloten dossiers) leiden tot de constatering dat een deel van het systeem niet adequaat functioneert (bijv. het dossierafsluitingsproces), is dan het aantal te rapporteren bevindingen gelijk aan x of 1?) ▶ Het gaat hier nadrukkelijk om bevindingen en tekortkomingen met betrekking tot het kwaliteitsbeheersingssysteem en dus niet om bevindingen en tekortkomingen in de beroepsuitoefening door individuele accountants. ▶ Deze AQI betreft een 'passieve' registratie van bevindingen en tekortkomingen: de AQI telt het aantal bevindingen en tekortkomingen zoals die blijken uit de monitoring die heeft plaatsgevonden, maar schrijft niet voor welke reikwijdte of diepgang die monitoring moet hebben. (De accountantsorganisatie beschrijft de reikwijdte en diepgang van de plaatsgevonden monitoring in de toelichting bij deze AQI). ▶ De monitoring kan omvatten: ▷ intern of extern toezicht (bijv. 'compliance audits' of externe toezichtonderzoeken) op de naleving van het kwaliteitsbeheersingssysteem; ▷ overige constatering van bevindingen of tekortkomingen (bijv. interne meldingen, nader onderzoek n.a.v. signalen of klachten, interne registraties van bijv. PE-punten, schendingen). En kan als volgt gepresenteerd worden:

		Intern	Extern
	Totaal aantal geconstateerde bevindingen kwaliteitsbeheersingssysteem	5	2
	- waarvan tekortkomingen	1	1
Wijze van toelichten	Kwalitatieve toelichting van max. 200 woorden: ▶ Beschrijven op welke gebieden de monitoring is uitgevoerd ▶ Beschrijving van de aard van de bevindingen en tekortkomingen op hoofdlijnen. ▶ Beschrijving (op hoofdlijnen) van de maatregelen die de accountantsorganisatie neemt of gaat nemen ter herstel van de bevindingen en tekortkomingen en/of verbetering van het kwaliteitsbeheersingssysteem.		

6. Cultuur

Omschrijving	Om in een organisatie de focus op kwaliteit te borgen is de cultuur van een organisatie zeer belangrijk. Er is gebleken dat als de werknemers van een organisatie zich meer verbonden voelen met de cultuur van de organisatie dat er ook sprake is van meer toewijding tot het leveren van betere prestaties. Naast de vraag naar medewerkersbetrokkenheid, wordt ook gevraagd naar de toereikendheid van de planning, de <i>culture of excellence</i> en groei, en de daadwerkelijke innovatie. De toereikendheid van de planning geeft inzicht in de tijdsdruk die de accountants ervaren bij het uitvoeren van hun werkzaamheden. <i>Culture of excellence</i> en groei geeft inzicht in in hoeverre accountants voldoende ruimte ervaren om te leren en te experimenteren, een kritische houding gewaardeerd wordt door de werkgever en voldoende gecoacht wordt. Daadwerkelijke innovatie geeft inzicht in in hoeverre accountants in hun werkzaamheden ruimte ervaren om te experimenteren met innovaties en in hoeverre innovaties daadwerkelijk worden toegepast. Middels een tweejaarlijks standaardonderzoek onder de medewerkers van de accountantsorganisatie wordt onderzocht wat de betrokkenheid is van medewerkers bij de organisatie. Deze AQI heeft zowel betrekking op wettelijke als niet wettelijke controles. De medewerkers zijn betrokken bij het uitvoeren van beide.
Conceptvragenlijst	Betrokkenheid bij de organisatie 1. Geef aan in welke mate je het eens bent met onderstaande stellingen (1 = helemaal mee oneens, 7 = helemaal mee eens) • Ik voel me emotioneel verbonden met het accountantskantoor waar ik werk • Ik voel commitment richting het accountantskantoor waar ik werk • Het accountantskantoor waar ik werk betekent veel voor mij

	Toereikendheid planning 2. In hoeveel procent van jouw werkzaamheden stond in de praktijk druk op de planning in jouw laatste busy season (januari tot en met juni)? • 0-10 • 11-20 • 21-30 • 31-40 • 41-50 • 51-60 • 61-70 • 71-80 • 81-90 • 91-100 • Niet van toepassing 3. Wat is de belangrijkste focus gedurende busy season (1 = getting the job done, 7 = audit quality) • Wat is jouw belangrijkste focus gedurende het busy season? Wat is de belangrijkste focus van de audit teams waar jij deel van uitmaakt gedurende busy season? Culture of excellence en groei 4. Geef aan in welke mate je het eens bent met onderstaande stellingen (1 = helemaal mee oneens, 7 = helemaal mee eens) • In het afgelopen jaar heb ik voldoende on-the-job coaching gehad om een goede audit quality te kunnen leveren • Mijn kantoor waardeert een kritische houding bij audit issues richting klanten positief, zelfs als hiermee het behoud van de klant op het spel staat • Mijn kantoor geeft mij de ruimte om te experimenteren en te leren Daadwerkelijke innovatie 5. Als je terugkijkt op jouw laatste busy season, hoe beoordeel je dan ... (1=laag, 7 = hoog) • ...de mate waarin je ruimte hebt gehad (in de planning) bij de uitvoeringen van jouw opdrachten om te experimenteren met nieuwe (technologische) innovaties • ...de mate waarin je daadwerkelijk nieuwe (technologische) innovaties hebt toegepast
Wijze van rapporteren	De scores worden uitgedrukt in een cijfer op een schaal van 1 (= helemaal oneens) tot 7 (= helemaal eens). De scores komen tot stand op basis van een tweejaarlijkse verplichte, door deskundigen gevalideerde korte vragenlijst (inclusief schaal/weging), die door medewerkers van de accountantsorganisatie ingevuld worden. Het gremium bij de NBA dat verantwoordelijk wordt voor het AQI-dashboard draagt zorg voor de totstandkoming van de standaardvragenlijst. De

	uitvraag betreft de beleving van de medewerker van zijn/haar organisatie. Dit staat los van klantomstandigheden. Grotere organisaties die hiervoor het instrumentarium in huis hebben, kunnen deze vragenlijst incorporeren in hun eigen medewerkersonderzoek of als onderdeel van de SRA-cultuurmonitor. De gevalideerde vragenlijst zou ook door een extern bureau kunnen worden uitgevraagd.												
Wijze van toelichten	Aan de medewerkers wordt tweejaarlijks gevraagd de eigen accountantsorganisatie op deze onderdelen te scoren op een door deskundigen vastgestelde schaal. Het percentage participanten per accountantsorganisatie is belangrijke context-informatie. Het dashboard zou er als volgt uit kunnen zien: <table border="1"> <thead> <tr> <th></th><th>2020</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Medewerkersbetrokkenheid [i1]</td><td>4.8</td></tr> <tr> <td>Toereikendheid planning</td><td>3.6</td></tr> <tr> <td><i>Culture of excellence</i> en groei</td><td>5.7</td></tr> <tr> <td>Daadwerkelijke innovatie</td><td>4.3</td></tr> <tr> <td>Responspercentage [i2]</td><td>15%</td></tr> </tbody> </table> *Responspercentage is het percentage van de medewerkers dat de enquête heeft ingevuld t.o.v. het totale werknemersbestand aan het einde van het jaar. De scores kunnen middels een <i>drill-down</i>-functie worden uitgesplit naar de drie functieniveaus in de organisatie (externe accountants, AA/RA, overige medewerkers). Er wordt geen score gegeven indien maar één medewerker actief is op één van de functieniveaus zodat de privacy blijft geborgd. De organisatie mag 200 woorden toelichting geven op de score en aangeven welke lessen eruit getrokken zijn.		2020	Medewerkersbetrokkenheid [i1]	4.8	Toereikendheid planning	3.6	<i>Culture of excellence</i> en groei	5.7	Daadwerkelijke innovatie	4.3	Responspercentage [i2]	15%
	2020												
Medewerkersbetrokkenheid [i1]	4.8												
Toereikendheid planning	3.6												
<i>Culture of excellence</i> en groei	5.7												
Daadwerkelijke innovatie	4.3												
Responspercentage [i2]	15%												

7. Verloop in controleteam

Omschrijving	Deze AQI geeft inzicht in het verloop in opdrachtteams betrokken bij wettelijke controles. Continuïteit in opdrachtteams zorgt voor stabiliteit en behoud van kennis van de klant en minder benodigde tijd voor extra begeleiding en vernieuwing zorgt voor een frisse blik met een mogelijk kwaliteitsverhogend effect. Een hoog verloop (d.w.z. weinig continuïteit en veel vernieuwing) in opdrachtteams kan een indicator zijn voor capaciteitsproblemen (bijv. veroorzaakt door te hoge werkdruk) of allocatie- en planningsproblemen.
Wijze van rapporteren	Het verloop in opdrachtteams wordt uitgedrukt in drie percentages (berekend op opdrachtniveau en geaggregeerd naar organisatieniveau door het gemiddelde van de percentages te berekenen): ▶ Teamomvang: Percentage wijziging in de omvang van het opdrachtteam ten opzichte van voorgaande controleopdracht. ▶ Teamcontinuïteit: Percentage van de teamleden uit het opdrachtteam voor voorgaande controleopdracht dat nog

	steeds lid is van het opdrachtteam voor de huidige controleopdracht. ► Teamvernieuwing: Percentage van de teamleden van het opdrachtteam voor de huidige controleopdracht dat nieuw is in het team. Fictief voorbeeld: <table><tr><th></th><th><i>Team-omvang</i></th><th><i>Team-continuïteit</i></th><th><i>Team-vernieuwing</i></th></tr><tr><td>Gemiddeld verloop in controleteam</td><td>14%</td><td>60%</td><td>44%</td></tr><tr><td>OOB-controles</td><td>8%</td><td>43%</td><td>61%</td></tr><tr><td>Niet-OOB-controles</td><td>22%</td><td>72%</td><td>31%</td></tr></table> <table><tr><th></th><th><i>OOB-controles</i></th><th><i>Niet-OOB-controle</i></th></tr><tr><td>Gemiddelde teamomvang</td><td>21</td><td>8</td></tr></table>		<i>Team-omvang</i>	<i>Team-continuïteit</i>	<i>Team-vernieuwing</i>	Gemiddeld verloop in controleteam	14%	60%	44%	OOB-controles	8%	43%	61%	Niet-OOB-controles	22%	72%	31%		<i>OOB-controles</i>	<i>Niet-OOB-controle</i>	Gemiddelde teamomvang	21	8
	<i>Team-omvang</i>	<i>Team-continuïteit</i>	<i>Team-vernieuwing</i>																				
Gemiddeld verloop in controleteam	14%	60%	44%																				
OOB-controles	8%	43%	61%																				
Niet-OOB-controles	22%	72%	31%																				
	<i>OOB-controles</i>	<i>Niet-OOB-controle</i>																					
Gemiddelde teamomvang	21	8																					
Wijze van toelichten	De accountantsorganisatie dient het gemiddelde verloop in opdrachtteams toe te lichten met een beknopte verklaring voor de gerapporteerde percentages (bijv. onderliggende oorzaken zoals capaciteits-, allocatie- of planningsproblemen).																						

8. Investerings in innovatieve technologie

Omschrijving	Deze AQI geeft inzicht in het procentuele deel van de totale omzet uit wettelijke controles dat door de accountantspraktijk in innovatie wordt geïnvesteerd. Het geeft een indicatie van de bereidheid van de organisatie om te investeren in het verbeteren van de kwaliteit van de controlediensten (waaronder de invulling van de natuurlijke adviesfunctie), waarmee zij tevens relevant blijft voor haar klanten.
Wijze van rapporteren	Investerings in innovatie van de accountantspraktijk in het boekjaar / totale omzet uit wettelijke controles in het boekjaar van de accountantsorganisatie (bijv.: 2020: 1,8%). Onder investeringen in innovatie wordt verstaan: investeringen in nieuwe technologieën direct gerelateerd aan de controle. Dit kunnen zowel intern ontwikkelde als aangeschafte technologieën zijn. Het gaat hier bijvoorbeeld om de ontwikkeling van nieuwe tools die ingezet kunnen worden om de effectiviteit en/of efficiency van de controlewerkzaamheden te vergroten. Kosten voor onderhoud van bestaande tools vallen niet onder innovatie. Het gaat om uitgaven (investeringen en/of kosten) die gemaakt worden totdat de tools operationeel worden ingezet bij het uitvoeren van de controles.

	De investeringen innovatie zijn in deze AQI qua reikwijdte beperkt tot de investeringen die worden gedaan door de accountantspraktijk. Hieronder worden bijvoorbeeld ook gerekend afdrachten aan het internationale netwerk of serviceorganisaties die aan de criteria van investeringen in innovatie voldoen. Kosten voor onderhoud van bestaande tools vallen niet onder innovatie. Omzet (€) betreft de totale omzet uit wettelijke controles.
Wijze van toelichten	De accountantsorganisatie licht de aard van de investeringen in innovatie in technologieën van de accountantspraktijk toe en de wijze waarop die bijdragen aan controlekwaliteit.

9. Budgetoverschrijding

Omschrijving	Wanneer er een overschrijding is van het met de klant afgesproken budget met meer dan 25% kan dit mogelijk als gevolg hebben dat de kwaliteit van de controle onder druk komt te staan. De AQI is het percentage van het aantal opdrachten dat is afgerond in het boekjaar van de accountantsorganisatie waarbij de overeengekomen vergoeding met de opdrachtgever (de initiële opdrachtsom en het meerwerk) met meer dan 25% is overschreden bij de klant. Met andere woorden, het budget voor de jaarrekeningcontrole is met >25% overschreden na een correctie met overeengekomen meerwerk.
Wijze van rapporteren	Het doel is inzicht geven in de opdrachten waar er mogelijk een bedreiging is als gevolg van financiële druk. Deze AQI geeft aan in welke mate de wettelijke controles zijn verlopen conform de vooraf gemaakte inschattingen van de werkzaamheden bij het opstellen van het controleplan inclusief aanpassingen gedurende de uitvoering van de wettelijke controle voor meer of minder werk. De onderliggende aanname is dat structureel onbetaald meerwerk druk veroorzaakt op de kwaliteit van de opdracht. Door de reikwijdte, diepgang, of ingezette expertise te verminderen kan het kantoor dit beperken. Op de lange termijn is een model waarin sprake is van veel onbetaald meerwerk onwenselijk voor de continuïteit en investeringen in kwaliteit van het accountantskantoor. Op korte termijn kan er druk op afronding op opdrachtniveau ontstaan als de verwachting is dat een aanzienlijk deel van de geleverde inspanning niet wordt betaald. Dit kan zowel druk geven op de externe accountant/partner die verantwoordelijk is voor de opdracht, maar ook bij de teamleden die de opdracht binnen de rendementsnormen van de accountantsorganisatie willen afronden. De AQI wordt gemeten op opdrachtniveau en geaggregeerd tot het niveau van de accountantsorganisatie: Aantal opdrachten met een overschrijding van >25% van de gemaakte afspraken die niet worden betaald door de opdrachtgever. De berekening is:

	Het percentage van het aantal opdrachten die zijn afgerond in het boekjaar van de accountantsorganisatie waarbij met de opdrachtgever tot overeenstemming is gekomen over de vergoeding en voldoen aan de grens van > 25% overschrijding zoals hieronder uitgewerkt per opdracht. Teller: gerealiseerde uren * tarief afgesproken bij de aanvaarding van de opdracht * Het bovenstaande tarief bestaat uit het uurtarief per functieniveau gecorrigeerd met de vooraf afgesproken korting. Het is het verschil tussen de bruto en netto omzet. Een aanvaarde opdracht voor EUR 1.000,- voor 10 uur met een uurtarief 200 uur bevat een vooraf gegeven korting van 50%. Het tarief afgesproken bij aanvaarding van de opdracht is EUR 100,-. Het aantal gerealiseerde uren wordt vermenigvuldigd met het tarief afgesproken per aanvaarding, hierin zit differentiatie per functieniveau of er kan gewerkt worden met een gemiddelde. Noemer: het totaal wat in rekening is gebracht bij de gecontroleerde * Het bovenstaande omvat het budget in de opdrachtaanvaarding plus overeengekomen meerwerk. Indien de bovenstaande ratio hoger is dan 125% dan telt deze opdracht voor de AQI. Fictief voorbeeld: <table><tr><th></th><th>OOB</th><th>Niet-OOB</th></tr><tr><td>% opdrachten met een niet vergoede budgetoverschrijding van >25%</td><td>10%</td><td>15%</td></tr><tr><td></td><td></td><td></td></tr></table> De reden voor de splitsing tussen OOB en niet-OOB is dat over het algemeen OOB-opdrachten relatief groot zijn en hierdoor de AQI vertekend kan worden. De vergelijkbaarheid tussen kantoren neemt hierdoor toe.		OOB	Niet-OOB	% opdrachten met een niet vergoede budgetoverschrijding van >25%	10%	15%			
	OOB	Niet-OOB								
% opdrachten met een niet vergoede budgetoverschrijding van >25%	10%	15%								
Wijze van toelichten	Er is beperkte ruimte voor een kwalitatieve toelichting op de aantallen en is niet per se vereist. De accountantsorganisatie kan aangeven of er aanpassingen in het beleid zijn gemaakt naar aanleiding van de uitkomst van deze AQI over het afgelopen jaar.									

10. Opleidingsuren ESG

Omschrijving	Deze AQI geeft inzicht in hoeveel tijd medewerkers/partners besteden aan opleiding over Environmental, Social en Governance (ESG) gerelateerde onderwerpen ten opzichte van hun totale beschikbaarheid voor de accountantsorganisatie. Deze
--------------	---

	opleidingen over ESG-onderwerpen zorgen ervoor dat accountants niet-financiële informatie goed kunnen beoordelen. * Hierbij is het onmogelijk en overigens ook niet relevant onderscheid te maken tussen medewerkers die wettelijke en overige controleopdrachten uitvoeren.
Wijze van rapporteren	Deze AQI geeft het gemiddeld aantal opleidingsuren op ESG-onderwerpen van medewerkers/partners van de accountantsorganisatie als percentage van de totale beschikbare tijd van de medewerkers/partners voor de accountantsorganisatie. Dit wordt berekend door het totaal aantal uren geschreven door medewerkers/partners van de accountantsorganisatie op ESG-opleidingen te delen door het totaal aantal beschikbare uren van de medewerkers/partners voor de accountantsorganisatie. Er kan uitgesplitst worden naar de drie functieniveaus in de organisatie (externe accountants, AA/RA (excl. externe accountants), overige medewerkers) Het totaal aantal beschikbare uren van medewerkers/partners betreffen de contractueel beschikbare uren (fte). Indien parttime wordt gewerkt, wordt verondersteld dat aan dezelfde minimale trainingsvereisten wordt voldaan, maar dat in verhouding meer tijd aan training wordt besteed dan een collega die fulltime werkt. Uren voor training <i>on the job</i> en de ontwikkeluren om een dergelijke opleiding te maken zijn expliciet uitgesloten.
Wijze van toelichten	Door middel van het doorklikken op het dashboard worden de percentages per functieniveau gerapporteerd. Om de kwantitatieve AQI te duiden kan in de kwalitatieve toelichting door de accountantsorganisatie worden toegelicht: - Welke ESG-onderwerpen in de opleidingen aan bod zijn gekomen. - De organisatie moet aangeven wat het beleid is t.a.v. het deel van de opleiding dat in eigen tijd wordt gedaan. Bijv. indien 50% van de opleidingsuren in de eigen tijd worden gemaakt door middel van compensatie in salaris of verlof of wanneer de contractuele beschikbaarheid van de medewerker voor de organisatie minder dan fulltime is, omdat al gecompenseerd is voor studie in eigen tijd. De kwalitatieve toelichting kan max. 200 woorden zijn.

11. Opdrachtgeverstevredenheid

Omschrijving	Deze AQI (opdrachtgeverstevredenheidsscore) is een rapportcijfer dat inzicht geeft in de mate waarin de opdrachtgevers tevreden zijn met de kwaliteit en de toegevoegde waarde van de diensten (controlewerkzaamheden* en de natuurlijke adviesfunctie) die de accountant levert. De tevredenheid van opdrachtgevers is een indicator voor de mate waarin de accountantsorganisatie, door middel van een effectief opererend kwaliteitsbeheersingssysteem, in staat is diensten te verlenen met kwaliteit en toegevoegde waarde. Jaarlijks wordt de opdrachtgeverstevredenheidsscore (over de meest recent
--------------	---

	afgeronde controle) verplicht bij een representatief aantal klanten van de accountantsorganisatie opgevraagd. * De tevredenheidsscore wordt alleen uitgevraagd voor uitgevoerde wettelijke controleopdrachten.
Conceptvragenlijst	Geef aan in welke mate je het eens bent met onderstaande stellingen (1 = helemaal mee oneens, 2 = mee oneens, 3 = neutraal, 4 = mee eens, 5 = helemaal mee eens) 1. Er waren geen verrassingen omtrent het uitvoeren van de controlewerkzaamheden. 2. De externe accountant en het team hadden voldoende vaktechnische competenties om de aangeleverde informatie te beoordelen. 3. De externe accountant en het team hadden voldoende kennis om onze vragen te beantwoorden. 4. De externe accountant toonde zich voldoende betrokken bij de accountantscontrole. 5. De externe accountant en het team reageerden tijdig en voldoende uitgebreid op onze vragen. 6. De externe accountant en het team waren voldoende benaderbaar voor onze vragen. 7. De externe accountant en het team hadden een proactieve houding tijdens de accountantscontrole. 8. Het was duidelijk aan welke kwaliteitseisen de verstrekte informatie voor de controle moest voldoen. 9. De externe accountant en het team deelden tijdig de bevindingen en constatering gedurende de accountantscontrole. 10. Het voelde tijdens de accountantscontrole aan alsof het een noodzakelijk kwaad was. 11. Het voelde aan alsof de externe accountant en het team een accountantscontrole van hoge kwaliteit belangrijk vonden. 12. Als er zich vraagstukken voordeden tijdens de accountantscontrole, toonde de externe accountant en het team zich bereidwillig om deze te helpen oplossen.
Wijze van rapporteren	Deze AQI vergt dat iedere accountantsorganisatie jaarlijks het onderzoek laat uitvoeren naar de tevredenheid van de opdrachtgevers van de jaarrekeningcontroles die de accountantsorganisatie uitvoert. Onder 'opdrachtgevers' verstaan de Kwartiermakers hier in de eerste plaats de (vertegenwoordigers van) aandeelhouders, auditcommissies, raden van commissarissen of vergelijkbare governance-organen (groep A). In de tweede plaats kunnen onder 'opdrachtgevers' ook worden verstaan het hoger management van de controleklant⁹ (groep B, bijv. CFO, CEO, controllers, hoofd financiële administratie), waarbij de DGA overigens een bijzondere 'dubbelrol' vervult als aandeelhouder en management.

⁹ Met 'controleklant' bedoelen de Kwartiermakers in dit document iedere onderneming of instelling waarvan een accountant namens een accountantsorganisatie de jaarrekening controleert (of vergelijkbare financiële jaarverantwoording waarvan de controle op grond van de Wta wordt aangemerkt als 'wettelijke controle').

	De standaardvragen (gevalideerd door deskundigen) worden door de onafhankelijke commissie die bij de NBA wordt aangesteld om het systeem van de AQI's te borgen jaarlijks vastgesteld. De opdrachtgeverstevredenheid wordt op een schaal van 1 (zeer ontevreden) tot en met 5 (zeer tevreden) aangegeven. Naast deze tevredenheidsscore, vermeldt de AQI het responspercentage (ten opzichte van het totaal aantal controleklanten). Waarbij ook de splitsing in de score tussen de groep A (RvC/ aandeelhouders) en groep B (management) van de opdrachtgevers wordt aangegeven. Middels een <i>drill-down</i>-functie op het dashboard kan ook een splitsing gemaakt worden naar OOB- en niet-OOB-klant. Ook kan de score per sector ingezien worden, mits het aantal controleklanten in de desbetreffende sector voldoende is om herleiding naar een individuele klant te voorkomen. En kunnen de scores per vraag ingezien worden. Overigens stellen de Kwartiermakers voor dat accountantsorganisaties de mogelijkheid krijgen om de gestandaardiseerde onderzoeksvragen aan te vullen met organisatie-specifieke vragen. De scores op deze aanvullende vragen kunnen in eerste instantie voor intern gebruik dienen en te zijner tijd kan worden overwogen deze als aanvullende AQI te publiceren. Het ligt voor de hand hier aan te sluiten bij de verslaggevingscyclus van de accountantsorganisatie vanuit de EU Verordening en BW (boekjaar).
Wijze van toelichten	Kwantitatieve toelichting op de (totstandkoming van) de tevredenheidsscores: eventuele onderverdeling naar onderwerpen en/of individuele onderzoeksvragen. De basisopzet van het onderzoek en de validatie door deskundigen wordt door de NBA verzorgd onder toezicht van de onafhankelijke commissie. Een accountantsorganisatie kan een kwalitatieve toelichting geven op welke lessen de accountantsorganisatie getrokken heeft uit de behaalde scores en verkregen feedback. Ook kan in de toelichting aangegeven worden in welke mate de accountantsorganisatie tevreden is met het doorvoeren van de voorgenomen verbeteringen. Successen delen, maar ook de aandachtspunten aanstippen. Maximale toelichting is 200 woorden.

Bijlage 2 – Toelichting kengetallen accountantsorganisatie

Accountantsorganisaties rapporteren naast de AQI's ook algemene kengetallen. Deze kengetallen betreffen gegevens die op zichzelf niets zeggen over de kwaliteit van de accountantsorganisatie of de controles die zijn verricht (en dus nadrukkelijk ook geen (audit quality) indicator zijn), maar die wel de aard en omvang van de accountantsorganisatie en de opdrachtenportefeuille kenschetsen en daarmee betekenis geven aan de AQI's. De kengetallen helpen de gebruiker om de gerapporteerde AQI's in perspectief te plaatsen. Om de consistentie van kengetallen te waarborgen en vanuit efficiencyoverwegingen, is zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij gegevens die accountantsorganisaties reeds jaarlijks verstrekken aan de AFM. De informatie hieronder in het grijs dient ingevuld te worden door de accountantsorganisaties en de overige informatie wordt dan berekend en aangesloten tussen de verschillende tabellen.

Algemeen

- Naam accountantsorganisatie [Naam] en naam van de (internationale) organisatie waarvan de accountantsorganisatie deel uitmaakt: [naam of n.v.t.]
- Meest recent afgesloten boekjaar: van [dd/mm/jjjj] tot en met [dd/mm/jjjj]
- Type AFM-vergunning: [OOB of niet-OOB]
- Aantal locaties/vestigingen in Nederland van waaruit wettelijke controles worden uitgevoerd: [aantal]

Wettelijke controles

Hoeveel wettelijke controles heeft uw organisatie verricht in het meest recente afgesloten boekjaar van uw organisatie? Tel hiertoe het aantal controleverklaringen dat de externe accountants van uw organisatie in deze periode hebben afgegeven als uitkomst van wettelijke controles. Maak hierbij een onderscheid tussen wettelijke controles bij OOB's en wettelijke controles bij niet-OOB's.

- [Aantal] wettelijke controles bij OOB's
- [Aantal] wettelijke controles bij niet-OOB's
- [Aantal] wettelijke controles totaal

Onderscheid hieronder de controleverklaringen die de externe accountants van uw organisatie hebben afgegeven als uitkomst van de verrichte wettelijke controles naar soort controleverklaring. Maak hierbij een onderscheid tussen controleverklaringen voor OOB's en voor niet-OOB's.

Type verklaring:	Als uitkomst van wettelijke controle:		
	bij OOB's	bij niet-OOB's	totaal
Goedkeurend			
Goedkeurend, met een paragraaf ter benadrukking van aangelegenheden			
Met beperking			
Oordeelonthouding			
Afkeurend			
Totaal			

Of: niet bekend

Samenloop van dienstverlening

	Is de situatie bij x% van totaal aantal wettelijke controles:
Vergoeding niet-assurance-opdrachten <20% van totale vergoeding	
Vergoeding niet-assurance-opdrachten 20-40% van totale vergoeding	

Vergoeding niet-assurance-opdrachten 40-60% van totale vergoeding	
Vergoeding niet-assurance-opdrachten 60-90% van totale vergoeding	
Vergoeding niet-assurance-opdrachten >90% van totale vergoeding	
TOTAAL	100%

Governance

Hoeveel personen voeren het dagelijks beleid van de accountantsorganisatie? Welk percentage daarvan is accountant en welk percentage is vrouw?

- [Aantal] beleidsbepalers
- [Percentage] accountants*
- [Percentage] vrouw
- Voorzitter is [wel/niet] accountant*

* Een accountant is een registeraccountant of accountant-administratieconsulent ten aanzien van wie in het accountantsregister is aangetekend dat de opleiding van de ingeschrevene voldoet aan de eindtermen voor het uitvoeren van wettelijke controles.

Heeft de accountantsorganisatie een orgaan dat intern toezicht uitvoert (bijv. Raad van Commissarissen/Toezicht)? Indien ja, vermeld het totaal aantal leden van het intern toezichtorgaan, het percentage onafhankelijke leden en het percentage vrouwen.

- [Aantal] leden
- [Percentage] onafhankelijke leden
- [Percentage] vrouw

Mensen

Vermeld het gemiddelde aantal personen dat in het meest recente afgesloten boekjaar van de accountantsorganisatie werkzaam was bij of verbonden was aan de accountantsorganisatie (inclusief inhuur van derden). Maak daarbij onderscheid naar de vermelde functies. Vermeld per functie hoeveel procent van het gemiddelde aantal personen: vrouw en man is, een dienstverband van minder dan 0,8 fte heeft, direct of indirect aandeelhouder is in de accountantsorganisatie, RA of AA is, daadwerkelijk optreedt als externe accountant*, betrokken is bij de uitvoering van wettelijke controles. Vermeld tevens het aantal uren dat de personen hebben besteed aan het uitvoeren van wettelijke controles. Daarnaast wordt het percentage ziekteverzuim gevraagd. Het ziekteverzuim hoeft niet te worden gerapporteerd op functieniveau, maar alleen op totaalniveau voor de accountantsorganisatie.

* De personen die als externe accountant zijn ingeschreven in het register van de AFM, maar in de praktijk niet als zodanig optreden en niet eindverantwoordelijk zijn voor de uitvoering van wettelijke controles, blijven hier buiten beschouwing.

	Partners/ Directors	(Senior) managers	Overige werknemers	Totaal
Gemiddeld aantal personen				
% vrouw				
% man				
% dienstverband <0,8 fte				
% aandeelhouders*				
% RA/AA				
% externe accountant				
% betrokken bij wettelijke controles				
% ziekteverzuim (alleen totaal)	X	X	X	
Totaal aantal uren besteed aan wettelijke controles				

* Natuurlijke personen die, door middel van middellijk of onmiddellijk aandeelhouderschap of op andere wijze, economisch middellijk of onmiddellijk eigenaar van de accountantsorganisatie zijn.

Omzet

Vermeld de totale netto-omzet van de groep waartoe de accountantsorganisatie behoort over het meest recente afgesloten boekjaar van die groep en onderscheid daarbij de typen diensten en de typen klanten. Vermeld de netto-omzet in duizenden euro's, exclusief btw. (Totalen en percentages worden automatisch berekend).

	Verricht bij:				
Type diensten:	OOB- controleklanten	Niet-OOB- controleklanten	Overige klanten	Totaal	%
Wettelijke controle					
Overige assurance*					
Aan assurance verwant (samenstel en specifiek overeengekomen werkzaamheden)**					
Belasting (compliance en advies)					
Advies (overig)					
Overig					
Totaal					100%

* Overige assurance bevat alle assuranceopdrachten, met uitzondering van wettelijke controles, die onder NV COS 100-3900 (of gelijkwaardige standaarden) worden uitgevoerd.

** Aan assurance verwant bevat o.a. samenstellingsopdrachten en opdrachten tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden, die onder NV COS 4000-4699 (of gelijkwaardige standaarden) worden uitgevoerd.

Klanten

Vermeld per sector het aantal wettelijke controles alsmede de in rekening gebrachte vergoedingen bij de controleklanten (voor wettelijke controles en overige verleende diensten) van de accountantsorganisatie in het meest recente afgesloten boekjaar van de accountantsorganisatie. Vermeld de vergoedingen in euro's, exclusief btw. Als een controleklant actief is in meerdere sectoren, kies dan de sector van de hoofdactiviteit.

Sector	Aantal wettelijke controles	Vergoeding wettelijke controles	Vergoeding overige verleende diensten	Vergoeding totaal
Financiële ondernemingen				
Bouw- en projectontwikkeling				
Vastgoed				
Woningcorporaties				
Energie				
IT/Telecom				
Gemeenten/provincies				
Automotive				
Horeca				
(Overige) handel				
(Overige) productie				
(Overige) dienstverlening				

Olie en offshore				
Non-gouvernementele organisaties				
Scheepvaart				
Overig				
Totaal				

Bijlage 3 – Deelnemers werkgroepen

Hieronder treft u een overzicht met deelnemers aan de werkgroepen in de eerste en tweede fase van het opstellen van de AQI's. De Kwartiermakers zijn de deelnemers van de werkgroepen zeer erkentelijk voor hun inzet en expertise en hechten eraan te benadrukken dat alleen de Kwartiermakers verantwoordelijk zijn voor de inhoud van dit consultatiedocument.

Deelnemers werkgroepen fase 1:

Werkgroep 1: Dossierkwaliteit

Martijn Bos
Martijn Duffels
Ivan Hagenbeek
Jan-Willem Kuppens
Maayke Slot

Werkgroep 2: Kwaliteitsbeheersingssysteem

Ron van Deun
Arnout van Kempen
Martijn van Opijnen
Janneke Timmers
Arnout Traas

Werkgroep 3: Cultuur, governance en beloning

Arif Dursun
Margreet Kloppenburg
Gijsbert Turkenburg
Gerard van Vuuren

Werkgroep 4: Juridische verankering en ontsluiting

Maxime Asjes
Hakan Kocak
Ferry van Leyen
Endymion Struijs

Deelnemers werkgroep fase 2:

Ivan Hagenbeek
Arnout van Kempen
Martijn van Opijnen
Maayke Slot
Janneke Timmers
Arnout Traas